

**Det högre bidragets betydelse
för satsningen på yrkesvux**

Rapport från CSN

2011-07-29

2010-100-9272

2010-12-22

U2010/7811/SV

Regeringen
Utbildningsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Det högre bidragets betydelse för satsningen på yrkesvux

Enligt uppdrag i regleringsbrevet för 2011 ska Centrala Studiestödsnämnden (CSN) senast den 1 augusti 2011 följa upp den tillfälliga satsningen på yrkesvux vad avser studiestödets påverkan på reformen. CSN överlämnar härmed rapporten *Det högre bidragets betydelse för satsningen på yrkesvux*.

Beslut i ärendet har fattats av t.f. generaldirektören Jan Söderholm efter föredragning av utredaren Carl-Johan Stolt. Närvarande var även enhetschefen Magnus Forss. I arbetet har även deltagit utredarna Anders Larsson, Kerstin Sellén Johansson, Johnny Svanström och Erik Thunell.

Jan Söderholm

Carl-Johan Stolt

Det högre bidragets betydelse för satsningen på yrkesvux

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
Uppdraget	4
Studiemedel med generellt och högre bidrag	4
Den tillfälliga satsningen på högre bidrag till yrkesvuxstuderande.....	4
Genomförande av uppdraget	5
Frågeställningar.....	5
Registeruppgifter om yrkesvux	5
Enkäter till studerande med studiemedel	7
Intervjuer med företrädare för kommuner.....	10
Studiemedel för yrkesvux – antal studiemedelstagare och utbetalda medel	10
Antal studiemedelstagare	10
Utbetalda studiemedel	11
Studiemedelstagarna – utbildning, kön, ålder m.m.	12
Det högre bidragets betydelse för rekryteringen till studier	18
Antal studerande, andel som påbörjar studierna och andel studieavbrott.....	18
Det högre bidragets betydelse för rekryteringen – enkätstudier	20
Utbildningsanordnarnas bedömning.....	23
Studiemedel och studieekonomi	25
Utbildningen och studierna.....	27
Utbildningens betydelse för situationen på arbetsmarknaden	28
Citat från enkätundersökningar.....	32
Slutsatser	33
Bilaga 1 Enkätformulär	
Bilaga 2 Intervjuer med kommunföreträdare	

Sammanfattning

- Antalet yrkesvuxstuderande med studiemedel nästan fördubblades mellan 2009 och 2010 – men en förhållandevis liten andel berördes av den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag.

Under 2009 hade cirka 15 000 yrkesvuxstuderande studiemedel. Under 2010 hade ungefär 27 000 yrkesvuxstuderande studiemedel. Antalet yrkesvuxstuderande med studiemedel ökade med 80 procent mellan 2009 och 2010. De yrkesvuxstuderande utgjorde 14 procent av studiemedelstagarna på gymnasienivå under 2009 och 24 procent under 2010. Antalet studerande på yrkesvux ökade därmed mer än antalet studerande på andra utbildningar på gymnasienivå.

Det särskilda högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen betalades under 2009 ut till 1 615 studerande och under 2010 till 3 969 studerande. Det innebär att det tillfälliga högre bidraget beviljades till 11 respektive 15 procent av de yrkesvuxstuderande som hade studiemedel. Den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag berörde alltså bara en mindre del av dem som studerade med studiemedel på en yrkesvuxutbildning.

- Nästan fyra av tio som fick det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen anger att de inte hade påbörjat studierna utan det högre bidraget.

Yrkesvuxstudiernas karaktär bidrar i hög grad till att många börjar studera och till att många fullföljer studierna. Detta medförde att studiemedlens betydelse för rekryteringen till studier var lite mindre bland dem med det tillfälliga högre bidraget jämfört med dess betydelse för studerande på andra typer av gymnasiala utbildningar. Det högre bidraget har dock fortfarande spelat stor roll för många individers val att påbörja studierna. Nästan fyra av tio som fick det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen anger att de inte hade påbörjat studierna utan det högre bidraget.

Kommunernas bedömning av betydelsen av den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag varierar något. Vissa tillmäter satsningen marginell eller ingen betydelse för hela satsningen på yrkesvux, andra tillmäter det högre bidraget stor betydelse för att efterfrågan på utbildning har varit hög. Den vanligaste uppfattningen tycks dock vara att det högre bidraget har haft relativt begränsad betydelse på ett övergripande plan, men stor betydelse för enskilda individer.

- Yrkesvuxutbildning har stor betydelse för många studiemedelstagares situation på arbetsmarknaden.

Av dem som studerade med studiemedel inom yrkesvux under hösten 2010 och som har avslutat sina studier, befann sig drygt 60 procent i arbete i april/maj 2011. Av dessa arbetade mellan 60 och 70 procent inom det yrkesområde de utbildade sig till när de studerade på yrkesvux. Ytterligare tio procent arbetade delvis inom det området.

Uppdraget

Under åren 2009–2011 skapades fler platser med yrkesinriktning inom den gymnasiala kommunala vuxenutbildningen, så kallad yrkesvux. Mellan den 15 mars 2009 och den 31 december 2010 kunde studerande på yrkesvuxutbildning få studiemedel med studiemedlens högre bidragsnivå. Avsikten var bland annat att stimulera fler arbetslösa över 25 år att söka sig till yrkesvux.

Centrala Studiestödsnämnden (CSN) har i uppdrag att följa upp den tillfälliga satsningen vad avser studiestödets påverkan på reformen. En redovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 augusti 2011.

Studiemedel med generellt och högre bidrag

Studiemedel består av en bidragsdel och en frivillig lånedel. År 2010 var totalbeloppet 2 035 kronor per vecka. Studiemedlen följer kostnadsutvecklingen i samhället genom att de är kopplade till prisbasbeloppet.

Det finns två olika bidragsnivåer – det generella och det högre bidraget. Totalbeloppet är detsamma för studerande med generellt och högre bidrag. Det innebär att de som får studiemedel med det högre bidraget får en lägre lånedel jämfört med dem som har det generella bidraget, om båda väljer maximala studiemedel. Under 2010 utgjorde den generella bidragsdelen 33 procent av totalbeloppet, vilket innebar 674 kronor i veckan. Det högre bidragsbeloppet utgjorde 77 procent av totalbeloppet, vilket innebar 1 568 kronor i veckan.

Det högre bidraget lämnas till studerande från och med det år de fyller 25 år.¹ Bidraget är begränsat till den summa som årligen avsätts för ändamålet och det lämnas i den turordning ansökningarna kommer in till CSN. Det högre bidraget fördelades under 2010 i fyra så kallade kvotgrupper:

- studerande på grundskole- eller gymnasienivå som saknar sådan utbildning (anslagspost 2.2)
- studerande som repeterar studier på grundskolenivå (anslagspost 2.3)
- studerande på yrkesinriktad vuxenutbildning (anslagspost 2.4)²
- studerande på en utbildning som leder till specialpedagogexamen eller på en specialpedagogisk påbyggnadsutbildning (anslagspost 2.1)³

Den tillfälliga satsningen på högre bidrag till yrkesvuxstuderande

Syftet med den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag till studerande på yrkesvux var att nå grupper som saknade gymnasieutbildning eller hade en gymnasial yrkesutbildning som behövde kompletteras. Det högre bidraget skulle stimulera dessa grupper att börja

¹ Från och med 2011 kan det högre bidraget även ges till arbetslösa ungdomar under 25 års ålder om de saknar grundskole- eller gymnasieutbildning och är inskrivna i den så kallade jobbgarantin.

² Den tillfälliga satsning som denna uppföljning avser.

³ Från och med 2011 kan det högre bidraget inte längre ges till studerande på specialpedagogiska utbildningar. För vissa studerande kan det högre bidraget dock lämnas enligt övergångsregler längst till och med den 30 juni 2012.

studera. Det skulle även vara möjligt för den som hade en studieförberedande utbildning att växla om och istället skaffa sig en yrkesutbildning. I målgruppen ingick bland annat nyanlända invandrare som behövde komplettera sin yrkesutbildning eller skaffa en ny. Ett annat motiv för den tillfälliga satsningen var att motverka brist på arbetskraft med yrkesutbildning. Fler platser inom yrkesvux och det tillfälliga högre bidraget till yrkesvuxstuderande var delar av en större satsning för att värna jobb och sysselsättning och att skapa förutsättningar för arbetslösa, eller de som riskerade arbetslöshet, i samband med finanskrisen.⁴

Det högre bidraget fick lämnas så länge avsatta medel fanns kvar under tiden den 15 mars 2009 t.o.m. den 31 december 2010. För att få det högre bidraget skulle yrkesvuxutbildningen ha påbörjats senare än den 14 mars 2009.

Genomförande av uppdraget

Frågeställningar

I redovisningen av uppdraget utgår CSN från de målsättningar som har funnits för satsningen på yrkesvux med högre bidrag. Rapporten inleds med en genomgång av antal studerande och vissa utbetalningsuppgifter. Den huvudsakliga frågeställningen i rapporten är följande.

- Bidrog det högre bidraget till att fler personer studerade på yrkesvuxutbildning?

Underlaget till rapporten har CSN dels hämtat ur egna register och dels från enkäter till studerande.⁵ CSN har även intervjuat företrädare för kommuner, samt haft vissa kontakter med Skolverket.

I samband med att CSN genomförde enkätundersökningar riktade till bland annat studerande på yrkesvux ställdes frågor om nuvarande sysselsättning, yrkesvuxutbildningens betydelse för situationen på arbetsmarknaden m.m. Även om dessa områden inte kan sägas ingå i CSN:s uppföljningsuppdrag, väljer CSN att redovisa vissa av uppgifterna i denna rapport.

Registeruppgifter om yrkesvux

I redovisningen av uppdraget använder CSN ett flertal uppgifter från myndighetens register. Dessa uppgifter kommer från:

⁴ Prop. 2008/09:97 Åtgärder för jobb och omställning.

⁵ Den främsta nackdelen med att genomföra enkät-/intervjustudier för att utreda studiestödets rekryteringseffekt, är att resultaten från en sådan studie baserar sig på vad individen säger, inte vad denne faktiskt gör. Det är en sak att säga att studierna inte skulle ha påbörjats om det statliga studiestödet inte fanns, men en annan sak att faktiskt avstå från studierna om stödet hade saknats. Alternativet är att undersöka den rekryterande effekten genom registerstudier. Registerstudier är dock begränsade p.g.a. att det är svårt att isolera studiestödets betydelse för valet att studera från andra faktorer, såsom arbetsmarknadsläge, utbud av utbildningsplatser, social bakgrund m.m. För att detta ska vara möjligt krävs ofta en genomgripande studiestödsreform med mycket stora förändringar av de ekonomiska förutsättningarna, samtidigt som övriga förutsättningar är mer eller mindre konstanta. Detta minskar avsevärt möjligheten att använda registerstudier.

- Databassystemet Data Warehouse
- Studiestödets informationssystem (STIS)

De som studerade på yrkesvux under 2009 och 2010 prövades först för rätten till det ordinarie högre bidraget (anslagspost 2.2). De som inte sedan tidigare hade en treårig gymnasieutbildning eller motsvarande kunde beviljas det ordinarie högre bidraget om de var minst 25 år gamla. Först därefter prövades de sökande för rätten till det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen (anslagspost 2.4). Högre bidrag ur anslagspost 2.4 kunde beviljas även till sökande som redan hade en treårig gymnasieutbildning eller motsvarande, förutsatt att personen var 25 år och arbetslös vid studiernas början. Studerande inom yrkesvux återfinns därför både bland studerande som fått högre bidrag med anledning av att de vid studiestarten saknade en treårig gymnasieutbildning eller motsvarande och bland de studerande som fått högre bidrag inom ramen för den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag till studerande på yrkesvux. Dessutom återfinns yrkesvuxstuderande bland dem som har generellt bidrag (anslagspost 1). Studerande inom yrkesvux som ännu inte var 25 år, studerande som läste yrkesvuxkurser i mindre omfattning än 75 procent av heltid, samt studerande med en treårig gymnasieutbildning som inte var arbetslösa vid studiernas början, beviljades studiemedel med det generella bidraget.

Att studerande inom yrkesvux återfinns med båda typerna av bidrag och inom olika anslagsposter har försvårat framtagandet av statistik. Reformen med högre bidrag genomfördes med kort varsel under våren 2009, vilket ledde till att CSN inte hann vidta tillräckliga åtgärder för att säkra uttaget av samtliga önskvärda statistiska uppgifter. CSN kunde därför bara säkerställa uppgifter om hur många personer som har fått studiemedel enligt den särskilda anslagsposten för yrkesvuxstuderande. För handläggningen har det inte varit nödvändigt att hålla reda på vilka studerande med det ordinarie högre bidraget eller det generella bidraget som har studerat på yrkesvux. Det var inte heller nödvändigt att registrera en uppgift om yrkesvux i studiemedelsbeslutet för den som redan var beviljad det ordinarie högre bidraget eller var yngre än 25 år. Hittills har CSN därför inte kunnat redovisa fullständiga uppgifter om hur många yrkesvuxstuderande som har fått studiemedel med det ordinarie högre bidraget eller hur många som har studerat med generellt bidrag.⁶

I samband med arbetet med denna rapport har emellertid CSN identifierat ett sätt att redovisa fullständiga uppgifter även över antalet yrkesvuxstuderande med generellt bidrag och med det ordinarie högre bidraget. Antagningsuppgifter från skolorna har använts för ändamålet. Skolorna ombads i samband med införandet av det högre bidraget för yrkesvux att markera vilka individer som studerade på yrkesvuxutbildning.

⁶ Se exempelvis CSN:s årsredovisning 2010, s. 28. I rapporten Studiestödet 2010 har CSN även redovisat uppgifter om hur många studerande myndigheten bedömde studerade inom yrkesvux med ordinarie högre bidrag respektive generellt bidrag. I det fortsatta arbetet med datamaterialet har de siffror som redovisades i Studiestödet 2010 visat sig vara för låga.

2011-07-29

Skolorna skulle rapportera ”yrkesvux” för studerande som läste yrkesvuxkurser på minst 75 procent av heltid och som påbörjade studierna tidigast den 15 mars 2009.⁷

Kvaliteten på de antagningsuppgifter skolorna har lämnat till CSN är något oklar då de i många fall inte har haft någon betydelse för beslutet om studiemedel. CSN:s sätt att lagra uppgifterna i produktionssystemet har också, ur statistiksynpunkt, varit något bristfälligt. CSN bedömer trots det att uppgifterna i stort är korrekta och har därför valt att använda dem i denna rapport. På grund av de redovisade problemen med det statistiska underlaget väljer CSN dock att redovisa antalet yrkesvuxstuderande med generellt bidrag respektive ordinarie högre bidrag i hela tusental.

Antalet studerande och utbetalda belopp när det gäller det högre bidraget för yrkesvux inom den tillfälliga satsningen är en direkt redovisning av hur många studerande som fått studiebidrag utbetalt från anslagspost 2.4. Dessa uppgifter är därmed säkerställda på individnivå. Utbetalda studiebidrag avrundas till miljoner kronor.

Enkäter till studerande med studiemedel

Urval

För att framför allt kunna bedöma den särskilda satsningens betydelse för valet att börja studera har CSN riktat enkäter till fyra mottagargrupper:

- Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen.
- Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag.
- Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag.
- Andra studerande på gymnasienivå med högre bidrag.

Syftet med att rikta en enkät även till studerande som inte har läst en yrkesvuxutbildning är att kunna göra jämförelser mellan yrkesvuxstuderande och andra gymnasiestuderande med högre bidrag. I övrigt ger enkätuppgifterna möjlighet att analysera studerandegruppen utifrån bakgrundsdata som inte finns i CSN:s register, till exempel utifrån uppgifter om familjesituation, svensk eller utländsk bakgrund, eventuella funktionshinder och föräldrarnas utbildningsbakgrund.

Enkäterna skickades till personer som studerade med studiemedel under höstterminen 2010. I tabellen redovisas hur många studiemedelstagare som fanns i de olika kategorierna den aktuella terminen, hur stort utskick som gjordes, samt hur många och hur stor andel som besvarade enkäterna.

⁷ Detta innebär att studerande som läst yrkesvuxkurser med mindre omfattning än 75 procent av heltid eller som påbörjat sin yrkesvuxutbildning före den 15 mars 2009 inte finns med i underlaget i denna rapport.

Population, urval och antal svarande samt undersökningens svarsfrekvens i procent

	Totalt antal 2010	Urval	Antal svarande	Svars- frekvens (%)
Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	3 969	600	357	59
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	10 000	600	284	47
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	14 000	600	306	51
Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)	19 000	600	283	47

Svarsfrekvensen för de fyra målgrupperna varierade mellan 47 och 59 procent. Svarsfrekvensen får anses vara tillfredsställande och CSN bedömer att resultatens tillförlitlighet är god.

Bortfallsanalys

Om bortfallsanalyser

Även om svarsfrekvensen får anses tillfredsställande är det en betydande andel som inte har besvarat enkäterna. Hur bortfallet påverkar resultaten kan undersökas genom en bortfallsanalys. En sådan kan genomföras på åtminstone två olika sätt.

1. Analys av registerdata rörande de som har deltagit i undersökningen respektive de som inte deltog i undersökningen, samt av det data som har samlats in via enkätsvaren. Finns det några skillnader mellan de som svarat respektive de som inte har gjort det när det gäller registerdata? Har exempelvis kvinnor svarat i högre utsträckning än män och har de i så fall en annan uppfattning än männen? Finns det några skillnader i hur de som har svarat tidigt har besvarat frågorna jämfört med dem som svarade senare?
2. Genom att den grupp som inte deltog i undersökningen kontaktas och får svara på några frågor. I dessa undersökningar ställs det ofta endast ett fåtal frågor, av dem som ingick i den ursprungliga undersökningen. Frågan är om bortfallsgruppen svarar annorlunda på frågorna, jämfört med dem som besvarade frågorna i den ursprungliga undersökningen?

Här har det genomförts en bortfallsanalys utifrån befintligt data i CSN:s egna register och det datamaterial som kom in via enkätundersökningen. Dels har det undersökts i vilken utsträckning de olika grupperna har svarat och hur de har svarat, dels har det undersökts om de som besvarade enkäten tidigt har gjort en annan bedömning än de som besvarade enkäten sent.

Analys av vilka som besvarade enkäten och hur de svarat

Det kan finnas olika personkategorier i ett urval, även om urvalet inte har stratifierats. Om det finns skillnader mellan dessa grupper av personer, t.ex. mellan kvinnor och män, kan resultaten snedvridas om en grupp har högre

svarsfrekvens än en annan. Av denna anledning är det av intresse att analysera i vilken grad olika grupper har besvarat enkäten, samt hur de har besvarat frågorna.

Jämförs den population som besvarade enkäten med urvalet utifrån bakgrundsdata framgår att det finns skillnader mellan dessa två grupper när det gäller köns- och åldersfördelning. Kvinnor har besvarat enkäterna i högre utsträckning än män och äldre har besvarat enkäterna i högre utsträckning än yngre. Inom övriga områden som belyses i den här undersökningen finns det inga större skillnader.

Kvinnor är i något lägre grad än män rekryterade av det högre bidraget. Därför kan det antas att det högre bidragets rekryteringskraft skulle ha framstått som något högre om andelen män hade varit lika stor bland de svarande som i urvalet.

När det gäller ålder är inte resultaten entydiga mellan de olika grupperna. För studerande på yrkesvux med det tillfälliga högre bidraget är skillnaderna mellan yngre och äldre små. Andelen som skulle ha studerat även med det generella bidraget är nästan lika stor bland de yngre som bland de äldre. När det gäller studerande med det ordinarie högre bidraget så är skillnaden däremot markant. En klart lägre andel av de äldre än av de yngre skulle ha studerat om de enbart hade fått det generella bidraget.

En högre andel svarande i yngre åldrar skulle därmed troligen inte ha påverkat resultatet för dem som fick det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen. Bland studerande med det ordinarie högre bidraget så skulle undersökningen dock med fler yngre respondenter ha visat på en lägre rekryteringskraft för det högre bidraget.

Påminnelseanalys

Det har undersökts om svaren från dem som besvarade enkäten tidigt skiljer sig från svaren från dem som besvarade enkäten sent. Även denna analys ger information om det är troligt att resultaten skulle ha blivit desamma om fler hade besvarat enkäterna. Själva analysen har här gjorts genom att analysera resultaten från dem som besvarat enkäten tidigt, sent eller däremellan.

Resultaten från analysen visar att resultaten överlag är stabila, oavsett vilken av de fyra undersökta grupperna som analyseras.

När det gäller den grupp som studerade med det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen så är andelen som skulle ha studerat även om de enbart fick det generella bidraget något lägre bland dem som svarat sent än bland dem som svarat tidigt. Skillnaderna är dock inom felmarginalen. Detsamma gäller resultatet för den grupp som studerade med ordinarie högre bidrag på yrkesvux.

För dem som studerade på komvux (ej yrkesvux) med högre bidrag är resultaten desamma oavsett om enkätsvaren kom in tidigt eller sent.

2011-07-29

När det gäller den grupp som studerande med generellt bidrag på yrkesvux så är andelen rekryterade av det statliga studiestödet densamma oavsett om de svarat sent eller tidigt.

Slutsats av bortfallsanalysen

Sammantaget visar bortfallsanalysen att resultaten när det gäller rekryteringskraften för det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen skulle bli i stort sett desamma om fler hade besvarat enkäterna.

Rekryteringskraften för det ordinarie högre bidraget skulle dock troligen ha visat sig vara något lägre om en större andel av urvalet hade besvarat enkäten.

Enkätformulären återfinns som bilaga 1.

Intervjuer med företrädare för kommuner

Som komplement till enkäterna riktade till studerande har CSN även genomfört intervjuer med ett antal företrädare för den kommunala vuxenutbildningen i 12 kommuner. Syftet med intervjuerna var att inhämta uppgifter om hur kommunerna använde studiestödet och det högre bidraget i sina rekryterande insatser och deras bedömning av det tillfälliga högre bidragets betydelse för satsningen på yrkesvux.

Valet av kommuner har syftat till att nå geografisk och storleksmässig spridning. Företrädare för följande kommuner intervjuades i undersökningen: Bjurholm, Gagnef, Hudiksvall, Kalmar, Kalix, Malmö, Nybro, Oskarshamn, Stockholm, Sundbyberg, Sundsvall och Umeå. Intervjuerna genomfördes i maj och juni 2011. Nio intervjuer genomfördes via telefon, två genomfördes genom besök på plats hos kommunen och en via e-post. Intervjuerna gjordes i vissa kommuner med rektorer och i andra med studie- och yrkesvägledare. En utskrift av intervjuerna redovisas i bilaga 2.

Studiemedel för yrkesvux – antal studiemedelstagare och utbetalda medel

Antal studiemedelstagare

Antalet studiemedelstagare som studerade på yrkesvux nästan fördubblades mellan 2009 och 2010.

Antal studerande med studiemedel på yrkesvuxutbildning, fördelade efter bidragsnivå och kvotgrupp, 2009–2010

	2009	2010
Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	1 615	3 969
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	6 000	10 000
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	8 000	14 000
Totalt (netto¹)	15 000	27 000

¹ En person kan under samma år ha haft studiemedel med olika bidragsnivåer eller i olika kvotgrupper. I totalsiffrorna räknas en person enbart en gång, vilket gör att totalsiffran är lägre än summan av delposterna. Totalsiffrorna är ungefärliga eftersom uppgifterna för de tre grupperna delvis tagits fram på olika sätt.

2011-07-29

Under 2009 hade cirka 15 000 yrkesvuxstuderande studiemedel. Under 2010 hade ungefär 27 000 yrkesvuxstuderande studiemedel.⁸ Det särskilda högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen beviljades under 2009 till 1 615 studerande och under 2010 till 3 969 studerande. Det innebär att det tillfälliga högre bidraget beviljades till 11 respektive 15 procent av de yrkesvuxstuderande som hade studiemedel. Bara en mindre del av dem som studerade på yrkesvux berördes således av den särskilda satsningen på ett högre bidrag. Den stora ökningen av antalet yrkesvuxstuderande med studiemedel förklaras till stor del av de ökade statliga stöd som gavs till kommunerna för vuxenutbildning.

För att få det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen var det ett krav att den sökande skulle vara arbetslös vid studiernas början. Ett antal personer som var 25 år eller äldre nekades det högre bidraget på grund av att de inte var arbetslösa i samband med att de påbörjade sina studier. De beviljades då istället studiemedel med generellt bidrag. Under 2009 nekades 2 000 personer det högre bidraget på grund av att de inte var arbetslösa. Under 2010 var det 3 400 personer som nekades högre bidrag av detta skäl.

Utbetalda studiemedel

Totalt betalades det under 2009 ut 36 miljoner kronor i bidrag ur anslagspost 2.4. Under 2010 betalades det ut 140 miljoner kronor ur detta tillfälliga anslag. CSN har tyvärr inte möjlighet att redovisa hur mycket som har betalats ut ur andra anslagsposter till studerande på yrkesvux.

Anslagna medel i ap. 2.4 "Studiebidrag, yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning", miljoner kronor, 2009–2010

	2009	2010
Delpost 2.4		
Anslag enligt ursprungligt regleringsbrev	202	592
Anslag enligt sista ändring av regleringsbrev	233	714
Utfall	36	140

Långt mindre betalades ut ur det tillfälliga anslaget (ap. 2.4) än vad som hade avsatts. Under 2009 betalades det ut 36 miljoner kronor av avsatta 233 miljoner och 2010 betalades bara 140 miljoner kronor ut av avsatta 714 miljoner kronor. Detta utfall skulle kunna indikera att satsningen inte fick den omfattning som avsågs. Omfattningen på yrkesvux har dock varit stor och kommunerna har överproducerat yrkesvuxplatser i förhållande till utbetalt statsbidrag. En bidragande förklaring till att medlen för det tillfälliga högre studiebidraget inte nyttjades fullt ut är att det var svårt att förutse hur stor andel av de studerande som skulle komma i fråga för det ordinarie högre bidraget respektive hur många som skulle få studiemedel med generellt bidrag. Vilket bidrag de studerande fick berodde på de studerandes ålder, deras tidigare utbildning och om de var arbetslösa eller inte. Utfallet visar att en stor majoritet av de yrkesvuxstuderande fick studiemedel med antingen det ordinarie högre bidraget eller det generella bidraget, vilket gjorde att en förhållandevis liten del av det särskilda anslaget utnyttjades.

⁸ I CSN:s rapport Studiestödet 2010 redovisas ej fullständiga antalsuppgifter avseende yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag och yrkesvuxstuderande med generellt bidrag.

Studiemedelstagarna – utbildning, kön, ålder m.m.

I detta avsnitt fördelas de yrkesvuxstuderande som hade studiemedel efter kön, ålder, familjesituation, svensk och utländsk bakgrund, funktionshinder, tidigare utbildning, föräldrarnas utbildning, lånebenägenhet, samt studieskuld.

För att göra det lättare att bedöma sammansättningen på gruppen yrkesvuxstuderande redovisas även uppgifter om andra studerande på gymnasienivå. När det gäller uppgifter från register används samtliga studerande med studiemedel på gymnasienivå som referensgrupp. När det gäller uppgifter hämtade från enkätmaterial utgörs referensgruppen av studerande på annan gymnasial vuxenutbildning (ej yrkesvux) med ordinarie högre bidrag. När enkätmaterial ligger till grund för uppgifterna anges det i en fotnot till respektive tabell.

Samtliga uppgifter redovisas som andelar (procent) inom respektive studiemedelsgrupp.

Utbildningsinriktning

CSN har inga registeruppgifter som anger vilken utbildningsinriktning de studerande har läst. De uppgifter som redovisas här avser vad de yrkesvuxstuderande har svarat i CSN:s enkätundersökningar. Enbart det huvudsakliga området anges.

Studerande med studiemedel fördelade efter utbildningsinriktning, andelar i procent¹

	Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag
Barn och fritid	5	7	8
Media	0	0	0
Omvårdnad	48	58	50
Bygg	2	0	3
EI	3	3	7
Energi	0	0	1
Fordon	5	2	2
Handel och administration	4	5	3
Hantverk	3	3	3
Hotell och restaurang	8	8	4
Industri	4	3	2
Livsmedel	1	2	0
Naturbruk	1	0	2
Teoretiska kurser	0	1	1
Övrigt ²	13	8	13
	100	100	100

¹ Uppgifter från enkätundersökning. Avser studierna höstterminen 2010. Studerande på annan utbildning än yrkesvuxutbildning ingår ej.

² T.ex. IT, programmering, nätverksteknik, fysioterapi inriktning hund, apotekstekniker, lager.

Ungefär hälften av de yrkesvuxstuderande som hade studiemedel utbildade sig inom vårdområdet. Andra stora områden var hotell och restaurang samt barn och fritid. Det är inga stora skillnader mellan studerande med de olika typerna av studiemedel.

2011-07-29

Kön

Under 2009 var 72 procent av dem som studerade med studiemedel på yrkesvuxutbildning kvinnor. Andelen kvinnor minskade 2010 och var då 67 procent.

Studierande med studiemedel, fördelade efter kön, andelar i procent, 2009–2010

	2009		2010	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	70	30	66	34
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	77	23	73	27
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	68	32	62	38
Samtliga studierande med studiemedel på gymnasienivå	62	38	61	39

Andelen kvinnor som studerade med studiemedel på yrkesvuxutbildning var både under 2009 och 2010 högre än andelen kvinnor som del av samtliga studiemedelstagare på gymnasienivå. Den kvinnliga dominansen var störst bland dem som studerade med det ordinarie högre bidraget, men även bland dem som hade det tillfälliga högre bidraget för yrkesvux var den kvinnliga dominansen stor. Andelen män med högre bidrag inom den tillfälliga satsningen ökade dock från 30 till 34 procent mellan 2009 och 2010, vilket var en stor ökning om man jämför med ökningen av andelen män bland samtliga studiemedelstagare på nivån.

Ålder

Majoriteten av dem som fick del av den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag till yrkesvuxstuderande var mellan 25 och 34 år. De som hade studiemedel med det ordinarie högre bidraget var i genomsnitt äldre än dem som hade det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen.

Studierande med studiemedel fördelade efter ålder, andelar i procent, 2009–2010

	2009			2010		
	-24 år	25-34 år	35 år-	-24 år	25-34 år	35 år-
Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	0	57	43	0	57	43
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	0	50	50	0	50	50
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	70	19	11	71	19	10
Samtliga studierande med studiemedel på gymnasienivå	53	28	20	53	29	18

Majoriteten av dem som hade generellt bidrag var yngre än 25 år. Under 2010 var 71 procent av dessa yngre än 25 år.

Familjesituation

Familjesituationen skiljer sig mellan olika studerandegrupper och samvarierar normalt med de studerandes ålder.

2011-07-29

Studierande med studiemedel fördelade efter familjesituation, andelar i procent¹

	Ensamstående	Ensamstående med barn	Gift, sambo	Gift, sambo och barn	Pojk-/ flickvän	Pojk-/ flickvän och barn	
Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	19	10	18	38	10	5	100
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	12	17	17	45	5	4	100
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	15	8	16	42	14	5	100
Studierande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)	11	15	14	45	7	7	100

¹ Uppgifter från enkätundersökning. Avser familjeförhållanden höstterminen 2010.

De som studerade inom yrkesvux med det tillfälliga högre bidraget hade mer sällan barn jämfört med andra gymnasiestuderande och var oftare ensamstående. Det är något förvånande att en mindre andel av dem med det tillfälliga högre bidraget hade barn än de som studerade med generellt bidrag, eftersom den senare gruppen genomsnittligt var yngre.

Svensk respektive utländsk bakgrund

Svensk respektive utländsk bakgrund redovisas genom andelen studierande som invandrat till Sverige respektive inte invandrat.

Studierande med studiemedel efter invandring, andelar i procent¹

	Ej invandrat	Invandrat	
Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	54	46	100
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	45	55	100
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	65	35	100
Studierande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)	47	53	100

¹ Uppgifter från enkätundersökning. Avser höstterminen 2010.

Av dem med högre bidrag inom ramen för den tillfälliga satsningen hade 46 procent invandrat till Sverige. Andelen invandrare var högst bland de yrkesvuxstuderande som läste med det ordinarie högre bidraget.

Funktionshinder och sjukdom

Uppgifterna om funktionshinder och sjukdom baseras på andelen respondenter som uppgett att de vid studiestarten hade någon form av nedsatt funktion, besvär efter olycksfall, långvarig sjukdom eller annat hälsoproblem.

2011-07-29

Andel studerande med studiemedel som har funktionshinder m.m., procent¹

Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	10
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	10
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	8
Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)	19

¹ Uppgifter från enkätundersökning. Avser höstterminen 2010.

Andelen studerande som anger att de har ett funktionshinder eller en långvarig sjukdom är större bland dem som inte studerar på yrkesvux, jämfört med de yrkesvuxstuderande. Ungefär en av tio som studerar på yrkesvux uppger att de vid studiestarten hade nedsatt funktion på grund av ett funktionshinder eller sjukdom.

Ungefär lika många anger ett fysiskt som ett psykiskt funktionshinder/sjukdom. Mindre än hälften av dem som hade en funktionsnedsättning anger att de fick något särskilt stöd från skolan för att klara sina studier.

Tidigare utbildning

Studiemedel med den ordinarie högre bidragsnivån beviljas enbart till gymnasiestuderande som inte tidigare har en treårig gymnasieutbildning eller motsvarande. Det är därför naturligt att studerande med generellt bidrag har en högre utbildning än de som har det ordinarie högre bidraget, även om det finns studerande med generellt bidrag – personer yngre än 25 år – som saknar gymnasieutbildning. De som fick det högre bidraget inom den tillfälliga satsningen bör ha haft högre utbildning än de med ordinarie högre bidrag eftersom dessa först ska ha prövats för det ordinarie högre bidraget. De som inte kunde få detta på grund av sin tidigare utbildning kunde istället beviljas det tillfälliga högre bidraget.

Studerande med studiemedel, fördelade efter tidigare utbildning, andelar i procent¹

	Ingen utbildning	Grundskola eller motsvarande	Gymnasieskola eller motsvarande	Eftergymnasial utbildning	
Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	- ²	8 ⁴	63	28	100
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	- ²	61	34	5	100
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	- ²	6	73	22	100
Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)	13 ³	55	28	4	100

¹ Uppgifter från enkätundersökning. Avser höstterminen 2010.² Svartalernativet gavs ej.³ Frågan avsåg utbildningsnivån innan studierna på komvux påbörjades.⁴ Enkätsvaren överensstämmer på denna fråga inte med prövningen av rätten till studiemedel – dessa studerande borde, om enkätsvaren är korrekta, återfinnas i gruppen ”Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag.

Precis som förväntat var det yrkesvuxstuderande med generellt bidrag och med det tillfälliga högre bidraget som hade den högsta utbildningsnivån. Noterbart är att hela 28

2011-07-29

procent av dem som fick det tillfälliga högre bidraget hade någon form av eftergymnasial utbildning. Detta skiljer den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag till yrkesvuxstuderande från några andra satsningar på mer förmånliga studiestöd, exempelvis rekryteringsbidraget. Rekryteringsbidraget riktade sig framför allt till dem med kort tidigare utbildning. Den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag till yrkesvuxstuderande tog istället sin utgångspunkt enbart i personernas arbetsmarknadssituation.

Föräldrarnas utbildningsbakgrund

Den utbildningsbakgrund som finns i familjen är ofta intressant eftersom det har visat sig att det finns mycket starka samband mellan föräldrarnas utbildningsbakgrund och de studieval individer gör.⁹ I enkätundersökningarna fick respondenterna ange både mammans och pappans utbildningsbakgrund.

Studerande med studiemedel, fördelade efter föräldrarnas utbildningsnivå, andelar i procent¹

	Högst gymnasie-utbildning ²	Blandade utbildningsnivåer eller okänd utbildningsnivå ³	Eftergymnasial utbildning ⁴	
Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	59	20	21	100
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	62	30	8	100
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	60	28	12	100
Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)	64	29	7	100

¹ Uppgifter från enkätundersökning. Avser höstterminen 2010.

² Ingen av föräldrarna har högre utbildning än gymnasieutbildning.

³ En förälder med eftergymnasial utbildning och en med lägre utbildning eller okänd utbildningsnivå för den ena eller båda föräldrarna.

⁴ Båda föräldrarna har eftergymnasial utbildning.

De som studerade med det tillfälliga högre bidraget kommer oftare än övriga från hem med högutbildade föräldrar. Studerande på annan komvuxutbildning än yrkesvux hade de lägst utbildade föräldrarna. De studerandes egen högsta utbildningsnivå samvarierar med föräldrarnas utbildningsnivå.

Lånebenägenhet

Med lånebenägenhet avses hur stor andel av studiemedelstagarna som väljer att ta något studielån under ett visst år.

⁹ För en översikt, se t.ex. SOU 2009:28 Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt.

Lånebenägenhet, andelar i procent, 2009–2010

	2009	2010
Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	64	63
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag ¹	52	53
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag ²	62	63
Samtliga studerande med högre bidrag på gymnasienivå	53	55
Samtliga studerande med studiemedel på gymnasienivå	55	56

¹ Lånebenägenheten baseras på data över 2 500 individer avseende 2009 och 6 400 individer avseende 2010, dvs. på en delpopulation av samtliga yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag.

² Lånebenägenheten baseras på data över 4 200 individer avseende 2009 och 9 400 individer avseende 2010, dvs. på en delpopulation av samtliga yrkesvuxstuderande med generellt bidrag.

Lånebenägenheten bland samtliga studerande på gymnasienivå var 55 procent under 2009 och 56 procent under 2010. En något lägre andel av dem med högre bidrag väljer att ta lån jämfört med dem som har studiemedel med generellt bidrag. Lånebenägenheten för samtliga yrkesvuxstuderande var både under 2009 och 2010 något högre än för samtliga studiemedelstagare på gymnasienivå. Under 2009 lånade 59 procent av dem som läste på yrkesvux och under 2010 lånade 60 procent av dem som studerade på yrkesvux.

De som studerade med det tillfälliga högre bidraget för yrkesvux lånade i högre utsträckning än andra studerande med högre bidrag. Under 2010 valde 63 procent av dessa yrkesvuxstuderande att ta lån, vilket översteg lånebenägenheten bland yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag med tio procentenheter. En bidragande orsak är att de yrkesvuxstuderande som läste med högre bidrag inom ramen för den tillfälliga satsningen oftare var mellan 25 och 35 år gamla, jämfört med dem som hade det ordinarie högre bidraget, vilka i genomsnitt var äldre. Ungefär hälften av dem med det ordinarie högre bidraget var över 35 år. De som är äldre väljer mer sällan att låna, vilket bland annat kan bero på att dessa studerande ganska ofta kan få ekonomiskt stöd av en yrkesarbetande partner.¹⁰

Studieskuld

Den studieskuld låntagarna hade den 31 december 2010 innefattar alla lån de har tagit från och med den 1 juli 2001. Deras studieskuld kan även innehålla lån tagna tidigare och lån tagna vid studier på andra utbildningsnivåer.

Studieskuld (median- och medelvärden) av annuitetslån den 31 december 2010¹, kronor

	Median	Medel
Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	19 845	33 687
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	21 288	29 583
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	48 306	60 259
Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)	19 405	29 439

¹ Äldre typer av lån eller återkrav ingår inte i skuldbeloppet. Enbart de som har en studieskuld är medräknade, personer utan studieskuld är således inte medräknade varken i median- eller medelvärde.

Skulduppgifterna visar att studerande med högre bidrag har ungefär lika höga studieskulder oavsett om studierna bedrivs på yrkesvux eller inte och oavsett om

¹⁰ CSN (2011). Studiestödet 2010.

2011-07-29

låntagarna har haft det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen eller det ordinarie högre bidraget. De som har studerat med generellt bidrag har helt naturligt högre skulder än dem som har läst med det högre bidraget. Ett mycket konkret resultat av satsningen på ett högre bidrag är alltså att de som beviljades detta bidrag och även tog lån, fick en betydligt lägre studieskuld.

Det högre bidragets betydelse för rekryteringen till studier

I detta avsnitt behandlas det högre bidragets betydelse för rekryteringen till studier. Inledningsvis diskuteras utvecklingen av antalet studerande och registeruppgifter om bland annat avbrott, därefter enkätsvar kring studiestödets betydelse för valet att studera och sist redovisas kommunföreträdares syn på det högre bidragets betydelse.

Antal studerande, andel som påbörjar studierna och andel studieavbrott

Antalet studerande med studiemedel skulle kunna vara en indikation på studiemedlens rekryterande effekter.

Antal studerande på gymnasienivå med studiemedel, fördelat efter bidragsnivå och anslagspost, 2008–2010

	2008	2009	2010
Generellt bidrag	68 300	79 100	84 300
- varav yrkesvux	<i>Uppgift saknas</i>	8 000	14 000
Högre bidrag	24 600	28 600	33 400
- varav yrkesvux med ordinarie högre bidrag	<i>Uppgift saknas</i>	6 000	10 000
- varav yrkesvuxstuderande – den tillfälliga satsningen	-	1 615	3 969
Totalt (netto ¹)	91 000	105 200	114 500

¹ En studerande kan ha olika typer av studiemedel under samma år. I totalsiffran redovisas varje person en gång, vilket innebär att delposterna summerade överstiger totalsiffran.

Antalet studerande på gymnasienivå med studiemedel ökade med 9 procent mellan 2009 och 2010. De som studerade med högre bidrag blev under samma tid 4 800 fler, vilket innebar en ökning med 17 procent.

Antalet yrkesvuxstuderande med studiemedel ökade med 80 procent mellan 2009 och 2010. De yrkesvuxstuderande utgjorde 14 procent av studiemedelstagarna under 2009 och 24 procent under 2010. Antalet studerande på yrkesvux ökade alltså mer än antalet studerande på andra gymnasiala utbildningar.

Trots de förhållandevis stora ökningarna av antalet studerande med studiemedel säger inte uppgifterna så mycket om studiemedlens betydelse för de studerandes val att studera. Om fler väljer att studera med studiemedel efter exempelvis en bidragshöjning kan det förvisso vara en indikation på att bidragshöjningen bidrog till att fler började studera. Det visar även att många kan leva på studiemedlen, det vill säga att studiemedlen bidrar till att göra studier möjliga. Men många andra faktorer påverkar också antalet studerande, till exempel antalet utbildningsplatser, ungdomskullarnas storlek och arbetsmarknadsläget. Svårigheten att isolera olika faktorer som påverkar antalet studerande från varandra gör att det egentligen inte går att dra några slutsatser enbart

2011-07-29

med utgångspunkt i antalet studerande. Mot bakgrund av att antalet studerande under 2011 ännu inte är känt är det inte heller möjligt att uttala sig om efterfrågan på utbildning minskade när den tillfälliga satsningen avslutades. Flera kommuner CSN har intervjuat (se nedan och bilaga 2) ger dock uttryck för att efterfrågan på utbildning är fortsatt hög under 2011.

Ett annat sätt att bedöma studiemedlens påverkan på valet att studera är att undersöka hur många av dem som beviljades studiemedel som valde att påbörja sina studier och hur många som aldrig påbörjade studierna. Skillnader mellan studerande som beviljats studiemedel med olika bidragsnivåer skulle kunna vara en indikation på studiestödets betydelse för valet att studera.

Andel studerande som ej påbörjat respektive avbrutit studierna hösten 2010, andelar i procent

	Andel som ej påbörjade med beviljade studiemedel	Andel som avbröt studierna ¹
Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	0,8	1,6
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	2,5	3,3
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	1,4	2,1
Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)	3,8	3,8
Samtliga	2,6	3,2

¹ Med avbrott menas här avbrott i studierna under en pågående termin som meddelats till CSN. De som avbryter studierna mellan två terminer omfattas inte.

Uppgifterna visar att yrkesvuxstuderande oftare än andra studerande på gymnasienivå både påbörjar de studier de har beviljats studiemedel för och fullföljer dessa studier. Av de yrkesvuxstuderande är det de som har fått det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen som oftast fullföljer de studier de har beviljats studiemedel för. De yrkesvuxstuderande som oftast avstod från att påbörja studierna och som oftast avbröt studierna var de som hade beviljats det ordinarie högre bidraget.

CSN:s bedömning är att yrkesvuxstudierna som sådana bidrar till att relativt många fullföljer sina studier. Studier på yrkesvux har ofta ett tydligt mål, vilket kan utgöra en betydande drivkraft för dem som studerar. Mer allmänna gymnasiestudier kan leda till en behörighet och leder ofta vidare till andra studier, kopplingen till arbetslivet är ibland svag. En tydlig yrkesinriktning med koppling till arbetsmarknaden kan vara en mer kraftfull drivkraft och utgör för många ett tydligare mål. Detta bekräftas också i de intervjuer CSN har gjort med kommunföreträdare (se nedan).

Att yrkesvuxstuderande med det högre bidraget inom den tillfälliga satsningen påbörjade och fullföljde studierna i högre utsträckning än dem med det ordinarie högre bidraget kan bero på att de som läste inom ramen för den tillfälliga satsningen hade en treårig gymnasieutbildning eller en eftergymnasial utbildning sedan tidigare.¹¹ De bör därmed ha haft bättre förutsättningar att klara av studierna. Oavsett orsak tycks det vara så att

¹¹ Män avbryter oftare studierna än kvinnor. Andelen kvinnor med ordinarie högre bidrag var dock större än andelen kvinnor med högre bidrag inom den tillfälliga satsningen. Trots det avbröt de med ordinarie högre bidrag studierna oftare än de med det tillfälliga högre bidraget. Kön fördelningen kan alltså inte förklara skillnaderna mellan grupperna.

2011-07-29

bidragsnivån var av underordnad betydelse när det gällde valet att påbörja studierna med det beviljade stödet och för hur stor andel av de studerande som fullföljde studierna.

Det högre bidragets betydelse för rekryteringen – enkätstudier

Ytterligare ett sätt att bedöma studiestödets rekryterande effekter är att tillfråga de studerande om varför de påbörjade sina studier och vilken roll studiestödet spelade för valet att studera.

Svar på frågan "Varför valde du att studera på yrkesvux?" respektive "Varför valde du att studera på komvux?", andelar i procent

	Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)
För att öka mina chanser att få ett arbete	65	62	46	41
För att skaffa behörighet till vidare studier	- ¹	- ¹	- ¹	37
För att byta arbete	8	12	22	5
Det krävs utbildning för det jag vill jobba med	19	17	17	13
För att bli mer allmänbildad och få större kunskaper	2	3	6	2
För att studierna ger mig en bättre ekonomi när jag studerat klart	2	2	3	1
För att få studiemedel för min försörjning	0	0	0	0
För att få det högre bidraget (om jag valt en annan utbildning hade jag inte fått det högre bidraget)	0	0	0 ²	0
För att ha något att göra	0	1	1	0
Annan orsak	3	2	4	1
	100	100	100	100

¹ Svartalernativet gavs inte.

² Svartalernativet var "För att jag trodde att jag skulle få det högre bidraget, dvs. 6 272 kronor i bidrag och 1 868 kronor i lån för fyra veckors studier.

2011-07-29

För dem som studerar på yrkesvux var olika arbetsmarknadsrelaterade skäl viktigast för deras val att börja studera. Det vanligaste skälet att påbörja yrkesvuxstudier är att öka chansen att få ett arbete. Av dem som studerade med ett högre bidrag i den tillfälliga satsningen var det 65 procent som angav att detta var det viktigaste skälet till att de började studera. För studerande med generellt bidrag inom yrkesvux är byte av arbete en betydligt vanligare orsak till studierna, än inom övriga grupper.

Som framgår av tabellen ovan är det i princip inte någon som börjar studera för att få studiemedel. Däremot kan det vara så att studiemedlen gör det möjligt att börja studera och att många inte hade haft den möjligheten om studiemedlen inte fanns. Därför tillfrågades studerandegrupperna om de hade påbörjat studier även utan studiemedel. Detta är ett vanligt sätt att mäta ett studiestöds rekryterande effekter.¹²

Svar på frågan "Hade du börjat studera på yrkesvux/komvux även om du inte hade kunnat få något statligt studiestöd?", andelar i procent

	Ja	Ja, troligen	Nej, troligen inte	Nej	
Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	18	12	35	35	100
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	19	12	36	33	100
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	19	25	35	20	100
Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)	17	17	36	29	100

De som studerade med studiemedel med generellt bidrag skiljer sig från dem som studerade med högre bidrag genom att de i högre utsträckning anger att de skulle ha påbörjat studierna även om det inte fanns något studiestöd. Studerande med högre bidrag hade alltså varit mindre benägna att påbörja studierna utan studiestöd.

En huvudfråga i utvärderingen av den särskilda satsningen på ett högre bidrag är om detta högre bidrag ökade rekryteringen av studerande. Om de som fick det högre bidraget skulle ha påbörjat studierna även om de istället hade fått studiemedel med generellt bidrag så kan det, åtminstone ur rekryteringssynpunkt, hävdas att de medel som satsades var bortkastade.

Svar på frågan "Hade du börjat studera på yrkesvux/komvux även om du inte hade fått studiemedel med det högre bidraget utan bara med ett lägre bidrag (2 696 kronor i bidrag istället för 6 272 kronor för fyra veckors studier)?", andelar i procent

	Ja	Ja, troligen	Nej, troligen inte	Nej	
Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	45	18	22	15	100
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	27	23	28	23	100
Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)	24	27	31	18	100

De som fick det högre bidraget genom den tillfälliga satsningen skiljer sig från andra studerande som hade det ordinarie högre bidraget. Av dem med det tillfälliga högre bidraget anger 63 procent att de sannolikt hade påbörjat studierna även om de hade fått

¹² Se t.ex. Reuterberg och Svensson (1992) Social bakgrund – studiestöd och övergång till högre studier.

studiemedel med generellt bidrag. Det betyder att det tillfälliga högre bidraget hade betydelse för närmare fyra av tio studerandes val att börja studera. Detta kan jämföras med att ungefär hälften av dem med det ordinarie högre bidraget – oavsett utbildning – anger att de inte hade börjat studera om de istället hade fått studiemedel med generellt bidrag. Alltså tycks den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag till yrkesvuxstuderande ha spelat mindre roll för rekryteringen till studier än det ordinarie högre bidraget vanligtvis gör.

Resultaten i enkätundersökningarna får visst stöd av flera kommunföreträdares uppfattning. Dessa menar att det högre bidraget verkar spela större roll för valet att studera när det gäller personer som överväger att läsa in exempelvis en högskolebehörighet, jämfört med personer som överväger en kort yrkesutbildning. Förklaringen skulle vara att yrkesvuxstudierna innebär ett tydligare mål och har en närhet till arbetsmarknaden. Det kan anses mer osäkert vad teoretiska studier leder till och viljan att låna kan därför vara mindre bland dem som studerar teoretiska studieförberedande kurser, jämfört med dem som läser yrkeskurser (se mer om kommunintervjuerna nedan).

Om yrkesinriktningen vore hela förklaringen till att förhållandevis få av dem som fick det tillfälliga högre bidraget rekryterades till studier av detta, borde dock detsamma gälla för de yrkesvuxstuderande som fick det ordinarie högre bidraget. Så är emellertid inte fallet – ungefär hälften av dessa anger att de inte eller troligen inte skulle ha påbörjat studierna med det generella bidraget. En skillnad mellan de båda grupperna är att de som studerade med det ordinarie högre bidraget är äldre än de som läste inom den tillfälliga satsningen¹³ och att dessa äldre med förhållandevis kort tidigare utbildning tycks mer beroende av ett förmånligt studiestöd än de som är lite yngre. Av de yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag som var 35 år eller äldre var det 57 procent som inte eller troligen inte skulle ha påbörjat studierna om de inte fått det högre bidraget, jämfört med 38 procent av dem som var yngre än 35 år. Bland dem som studerade med det tillfälliga högre bidraget är skillnaderna mellan äldre och yngre små. En annan förklaring till att det tillfälliga högre bidraget rekryterat jämförelsevis få är att det i denna studerandegrupp finns en större andel personer med eftergymnasial utbildning. Dessa anger i lägre utsträckning att de skulle ha avstått från studier om de inte hade fått det högre bidraget – 29 procent hade avstått från studier om de hade fått generellt istället för högre bidrag.

Att det tillfälliga högre bidraget tycks ha rekryterat jämförelsevis få till studier kan sammanfattningsvis antas bero på en kombination av att de som fick bidraget sökte sig till en utbildning med stark arbetsmarknadsanknytning, att de var förhållandevis unga och att många hade bedrivit eftergymnasiala studier tidigare. Dessa faktorer bidrog till att ganska många troligen hade börjat studera även med det generella bidraget. Men trots att det tillfälliga högre bidragets rekryterande kraft vid en jämförelse var låg, har detta högre bidrag fortfarande spelat stor roll för många individers val att påbörja studierna. Nästan fyra av tio som fick bidraget hade inte påbörjat studierna utan detta.

¹³ Av dem som besvarat CSN:s enkäter var 65 procent av dem med ordinarie högre bidrag 35 år eller äldre, jämfört med 35 procent bland dem som hade det högre bidraget inom den tillfälliga satsningen.

Utbildningsanordnarnas bedömning

CSN har genomfört intervjuer med företrädare för vuxenutbildningen i 12 kommuner.¹⁴ Intervjuernas huvudsakliga syfte var att inhämta kommunernas syn på den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag och deras bedömning av vilken betydelse detta hade för hela yrkesvuxsatsningen.

Genomgående för kommunernas uppsökande verksamhet är att studiestödet inte är någon huvudsaklig fråga i samband med kommunernas information och vägledning. I samband med informationsinsatser och vägledningssamtal läggs tyngdpunkten på arbetsmarknad och utbildning, först därefter diskuteras studiefinansiering, studiestöd och det högre bidraget. Bara någon enstaka kommun anger att det högre bidraget har använts mer aktivt för att rekrytera till studier.

Målgruppen för yrkesvuxstudier är oftast personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och som har kort tidigare utbildning, men i många kommuner har alla som sökt till yrkesvuxutbildning antagits. Personer som har invandrat till Sverige och funktionshindrade nämns av vissa som särskilt prioriterade grupper. I flera kommuner har man också försökt rikta sig till lågutbildade män. Dessa har enligt kommunföreträdarna oftare avbrutit sina gymnasiestudier eller misslyckats med sina tidigare studier. Att män varit en särskild målgrupp för vissa kommuners uppsökande verksamhet ska enligt dessa kommunföreträdare ha bidragit till en jämnare könsfördelning inom yrkesvux än inom den övriga vuxenutbildningen i kommunen. Det har också framkommit att det ökade statsbidraget gjorde att vissa dyrare utbildningar kunde anordnas, vilka i många fall domineras av manliga studerande.

När det gäller betydelsen av den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag varierar kommunernas bedömning något. Vissa tillmäter satsningen marginell eller ingen betydelse för hela satsningen på yrkesvux, andra tillmäter det högre bidraget stor betydelse för att efterfrågan på utbildning har varit hög. Den vanligaste uppfattningen tycks dock vara att det högre bidraget har haft relativt begränsad betydelse på ett övergripande plan, men stor betydelse för enskilda individer. Flera kommunföreträdare konstaterar att de som är motiverade inte fäster så stor vikt vid studiefinansieringen och att studiefinansieringen ofta är en fråga som blir aktuell först när man har bestämt sig för att påbörja studier. Men för mindre studiemotiverade personer kan det högre bidraget ha en avgörande betydelse. Många framhåller att det högre bidragets främsta betydelse är att det kan göra det möjligt att avstå från att ta studielån. I vissa studerandegrupper känner många en rädsla för att ta studielån.

En generell iakttagelse som många kommunföreträdare ger uttryck för är att ett högre bidrag har större betydelse för vissa personkategorier än andra. Det framhålls att äldre personer och personer med utländsk bakgrund oftare än andra känner en stor oro för att ta lån och att det högre bidraget då kan ha större betydelse för ett beslut att påbörja studier. När det gäller äldre studerande är det några kommuner som särskilt framhåller

¹⁴ Bjurholm, Gagnef, Hudiksvall, Kalmar, Kalix, Malmö, Nybro, Oskarshamn, Stockholm, Sundbyberg, Sundsvall och Umeå. Utskrifter av intervjuerna presenteras i bilaga 2.

2011-07-29

att äldre män ofta väljer att avstå från studier och att ett högre bidrag kan få dem att våga ta steget att påbörja studier.

De flesta kommunföreträdare som deltagit i intervjuerna tycker att yrkesvuxstuderande och övriga komvuxstuderande har en liknande syn på studiemedlen, samt att studiemedlen spelar en likartad roll för de olika studerandegrupperna. Några kommuner anser dock att de som studerar på yrkesvux är mer motiverade av utbildningen som sådan, jämfört med studerande som enbart läser teoretiska kurser. Man framhåller att yrkesvuxstuderande ofta har ett tydligt mål med sina studier. Detta gäller särskilt de yrkesutbildningar som har en omedelbar arbetsmarknadskoppling. Studerande som exempelvis läser in en gymnasiebehörighet saknar ofta en lika tydligt målsättning med studierna i och med att avståndet till ett arbete är längre. De kommunföreträdare som gjort sådana iakttagelser upplever att ett högre bidrag kan vara mer betydelsefullt för dem som läser teoretiska kurser än för dem som studerar på yrkesvux.

Någon kommun ger uttryck för att det högre bidraget kan ha bidragit till att kommunen valde att satsa rejält på yrkesutbildning i samband med den särskilda satsningen, men att statsbidraget för utbildningsplatser givetvis haft större betydelse för kommunernas ställningstaganden. Flera kommuner pekar på att statsbidraget gav dem möjlighet att satsa på lite dyrare utbildningsalternativ.

Bara någon enstaka kommun anger problem med avhopp i samband med att det tillfälliga högre bidraget avskaffades den 1 januari 2011. Flera kommuner säger att studiestödet kan ha viss betydelse för rekryteringen till studier, men mindre betydelse för dem som redan är inne i studierna. Några kommuner påtalar att många studerande med en pågående utbildning upplevde det som orättvist att de inte kunde få högre bidrag under hela utbildningstiden. En del var också oförberedda på att den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag upphörde 2011.

I samband med intervjuerna fick kommunerna även tillfälle att lämna mer generella synpunkter på studiemedelssystemet. Många kommunföreträdare anförde att kraven på studieresultat är högt ställda, vilket leder till att ganska många studerande får svårt att fullfölja sina studier. Några kommunföreträdare bedömde dock att kraven på studieresultat gör att fler studerar mer koncentrerat, vilket är positivt för genomströmningen. Någon bedömde att problemen med bristande studieresultat är mycket mindre bland yrkesvuxstuderande än bland andra, då de har ett tydligare mål med sina studier.

I ett par kommuner upplevs det som ett stort problem att personer äldre än 54 år inte kan få studiemedel. Många äldre blev friställda i samband med lågkonjunkturen 2008–2009 och har behov av utbildning. Äldre har ofta svårt att hitta finansiering till sina levnadsomkostnader om de börjar studera då de inte kan få studiemedel och inte heller får studera med bibehållen a-kasseersättning.

En kommunföreträdare tog upp yrkesvuxutbildningarnas ofta stora likheter med arbetsmarknadsutbildningar och ansåg att det är olyckligt att Arbetsförmedlingen och kommunen sysslar med samma sak. Denna kommunföreträdare anförde att de som läst inom yrkesvux borde vara mer attraktiva på arbetsmarknaden än de som läst via Arbetsförmedlingen, eftersom de har varit tillräckligt motiverade att själva söka sig till

2011-07-29

studier, samt beslutat sig för att läsa med studiemedel. Läser man med studiebidrag och studielån visar det enligt kommunföreträdaren på en större motivation för studierna.

Studiemedel och studieekonomi

I detta avsnitt redovisas studiemedelstagarnas syn på studiemedlen och studieekonomin.

Svar på frågan "I vilken utsträckning täcktes dina levnadsomkostnader av studiemedlen hösten 2010?", andelar i procent¹

	Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)
Mer än 100 %	4	5	5	3
100 %	27	21	26	28
75-99 %	29	26	25	22
50-74 %	28	32	28	34
25-49 %	10	12	11	9
0-24 %	2	4	5	4
	100	100	100	100

¹ Uppgifterna avser enbart studerande med både bidrag och lån.

Genomgående för alla studiemedelsgrupperna är att en knapp tredjedel av de studiemedelstagare som både har bidrag och lån anser att studiemedlen räcker för att täcka levnadsomkostnaderna.

Svaret på en annan fråga visar att mellan 55 och 70 procent är nöjda med den ekonomi de har under studietiden. Mest nöjda med sin ekonomi var de yrkesvuxstuderande som studerade med det ordinarie högre bidraget.

2011-07-29

Svar på frågan "Vad av följande använde du dig av för att försörja dig under dina studier på yrkesvux/komvux hösten 2010?", andelar i procent¹

	Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)
Studiebidrag och lån	56	40	58	40
Enbart studiebidrag	36	47	28	44
Lön	19	21	33	17
Inkomster från kapital eller näringsverksamhet	3	1	3	0
Aktivitetsersättning	0	1	1	0
Utvecklingsersättning	1	0	1	0
Ekonomiskt stöd från föräldrar	7	3	9	8
Ekonomiskt stöd från make, maka, sambo, pojkvän, flickvän	33	31	35	36
Sparade medel	17	1	20	10
Banklån eller annat lån	2	1	2	2
Bostadsbidrag	12	20	7	20
Barnbidrag	31	36	35	38
Försörjningsstöd (socialbidrag)	2	3	2	3
Något annat	5	3	7	6
	224	205	241	224

¹ Flera svarsalternativ kunde väljas.

Av dem med det tillfälliga högre bidraget var det en femtedel som kompletterade studiestödet med löneinkomster. Studerande med det generella bidraget arbetade oftare än övriga vid sidan av studierna, ungefär en tredjedel kompletterade studiemedlen med inkomst av tjänst. De som studerar på yrkesvux tycks genomgående arbeta lite mer vid sidan av studierna, jämfört med dem som studerar på annan gymnasial vuxenutbildning.

De största enskilda inkomstkällorna förutom studiemedel är stöd från en partner och barnbidrag. Kvinnor är överrepresenterade bland dem som får stöd från partner respektive får barnbidrag.

2011-07-29

Utbildningen och studierna

Samtliga studerandegrupper är genomgående väldigt nöjda med sina utbildningar.

Svar på frågan "Vad tyckte du om utbildningen?", andelar i procent Den var/är...

	Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)
Mycket bra	41	47	45	35
Bra	41	34	34	46
Ganska bra	15	14	12	14
Ganska dålig	1	3	4	2
Dålig	1	1	2	2
Mycket dålig	1	0	1	1
	100	100	100	100

Över 80 procent av de studerande anser att deras utbildning var eller är bra eller mycket bra. Yrkesvuxstuderande tycker oftare än övriga att utbildningen var "mycket bra". Studerande med det tillfälliga högre bidraget skiljer sig inte från övriga studerande inom yrkesvux.

Svar på frågan "Hur gick/går dina studier?", andelar i procent

	Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)
Bra	78	71	81	69
Ganska bra	21	27	17	26
Ganska dåligt	1	2	1	3
Dåligt	0	0	0	1
	100	100	100	100

Vid en bedömning av hur studierna har gått bedömer de allra flesta att de har gått bra. Studerande på yrkesvuxutbildningar bedömer oftare än jämförelsegruppen att studierna har gått bra. Bedömningen skiljer sig dock inte nämnvärt mellan yrkesvuxstuderande med olika typer av studiemedel.

Andelen som anger att studierna gick ganska dåligt eller dåligt tycks variera med de studerandes utbildningsbakgrund. Studerande med kort tidigare utbildning anger i högre utsträckning än studerande med längre utbildning att studierna går ganska dåligt eller dåligt.¹⁵

¹⁵ Detta gäller samtliga studerade grupper utom studerande på yrkesvux med ordinarie högre bidrag.

Svar på frågan "Har du fullföljt dina studier på yrkesvux/komvux?", andelar i procent

	Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)
Ja, och jag är klar med dem	54	46	43	29
Ja, men de pågår fortfarande	42	48	51	59
Nej	4	6	6	11
	100	100	100	100

Ungefär hälften av de som studerade höstterminen 2010 och som deltog i CSN:s enkätundersökning studerade fortfarande under vårterminen 2011. Av dem med högre bidrag enligt det tillfälliga regelverket anger fyra procent att de inte fullföljde sina studier. Detta är en låg andel jämfört med övriga grupper. Bland dem som läste på annan gymnasial vuxenutbildning är det hela 11 procent som anger att de inte fullföljde sina studier. Att yrkesvuxstuderande fullföljer sin utbildning i högre utsträckning än andra vuxenstuderande får således stöd både i enkätundersökningen och i CSN:s registeruppgifter (se avsnittet "Antal studerande, andel som påbörjar studierna och andel studieavbrott" ovan).

Den vanligaste orsaken till att studierna inte fullföljdes var enligt enkätsvaren att de studerande fick en möjlighet att arbeta och då valde arbetet istället för studierna. Arbeta som orsak till ett studieavbrott var vanligare bland studerande på en yrkesvuxutbildning än bland övriga.

Utbildningens betydelse för situationen på arbetsmarknaden

Ett mål med satsningen på yrkesvux är att förbättra situationen på arbetsmarknaden för arbetslösa och att minska bristen på yrkesutbildad arbetskraft. Det högre bidraget skulle bidra till att personer som var arbetslösa påbörjade studier. I detta avsnitt analyseras bland annat studiernas betydelse för situationen på arbetsmarknaden.

Många studerande har haft flera olika typer av sysselsättning innan de började studera. Vanligast är att de tidigare har arbetat, varit arbetslösa eller studerat. Yrkesvuxstuderande med det tillfälliga högre bidraget skiljer sig från övriga genom att de ofta varit arbetslösa under någon längre period.

Svar på frågan "Vilken var din huvudsakliga sysselsättning precis innan du började studera på yrkesvux/komvux?", andelar i procent Jag...

	Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen ¹	Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)
Studerade	-	21	17	13
Arbetade	-	28	51	29
Reste	-	0	0	0
Var arbetslös, vilket jag hade varit mindre än 7 månader	33	15	5	13
Var arbetslös, vilket jag hade varit i 7 till 12 månader	16	7	5	9
Var arbetslös, vilket jag hade varit i över 12 månader	29	12	5	14
Var föräldraledig	-	10	11	16
Var sjukskriven	-	5	3	2
Gjorde något annat	-	2	2	3
	78 ¹	100	100	100

¹ Yrkesvuxstuderande inom den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag skulle vara arbetslösa när studierna började för att komma i fråga för det högre bidraget. Dessa gavs därför bara svarsalternativ innehållande arbetslöshet och arbetslöshetstidens längd, samt ett svarsalternativ som innebar att de inte var arbetslösa. Trots reglernas utformning svarade 22 procent av respondenterna att de inte var arbetslösa vid studiernas början. Anledningen till detta är troligen att CSN kategoriserade olika kategorier av arbetssökande som arbetslösa, t.ex. deltidsarbetslösa, arbetslösa med tillfällig timanställning och personer i arbetspraktik. Personer i dessa kategorier som har besvarat CSN:s enkätundersökning har sannolikt inte själva uppfattat sig som arbetslösa.

Vid studiernas början var de flesta (se fotnot i tabellen ovan) av dem som fick det tillfälliga högre bidraget, arbetslösa. I övriga grupper var arbete den vanligaste sysselsättningen vid studiestarten. Många valde alltså att påbörja studier trots att de hade någon form av arbete som huvudsaklig sysselsättning. Detta gällde särskilt yngre studerande som beviljades studiemedel med generellt bidrag.

2011-07-29

Svar på frågan "Vilken är din huvudsakliga sysselsättning nu?", andelar i procent¹ Endast ett svarsalternativ skulle markeras.

	Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)
Arbete	39	35	38	19
Studier på yrkesvux/komvux	37	43	42	55
Studier på annan utbildning på gymnasienivå eller motsvarande	2	4	2	6
Studier på yrkeshögskola	1	0	1	1
Studier på högskola	1	0	1	2
Studier på annan eftergymnasial utbildning än högskola eller yrkeshögskola	0	0	0	0
Resor	0	0	0	0
Arbetslöshet	14	13	8	9
Föräldradighet	3	0	4	4
Sjukskrivning	0	1	0	0
Något annat	3	3	3	3
	100	100	100	100

¹ De tillfrågade studerade med studiemedel under höstterminen 2010 och frågan avsåg sysselsättningen i april–maj 2011.

Av de respondenter som studerade med studiemedel inom yrkesvux hösten 2010 höll knappt hälften på med sin utbildning även under våren 2011. Av dem som avslutat utbildningen är den vanligaste sysselsättningen arbete, följt av arbetslöshet.

Andel av dem som avslutat yrkesvux/komvuxstudierna som hade arbete som huvudsaklig sysselsättning i april–maj 2011.

Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	61
Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	62
Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	67
Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)	43

Om man bortser från dem som fortfarande inte hade avslutat sin utbildning i samband med enkätundersökningen kan det konstateras att över 60 procent av de yrkesvuxstuderande befann sig i arbete i april–maj 2011. Som en jämförelse befinner sig 43 procent av övriga komvuxstuderande i arbete – fler av dessa har naturligt nog gått vidare till andra studier.

2011-07-29

Andelen arbetande skiljer sig inte mycket mellan yrkesvuxstuderande i de olika studiemedelsgrupperna. Den största förändringen i sysselsättning har dock skett för dem som studerade med det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen eftersom dessa var de som oftast var arbetslösa när de påbörjade sina studier. Det går inte att i enkätmaterialen finna några tydliga samband mellan andelen som befinner sig i arbete och de yrkesvuxstuderandes kön, utbildningsbakgrund eller bakgrund i övrigt.

Svar på frågan "Är arbetet inom samma område som det du läste på yrkesvux?", andelar i procent¹

	Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag
Ja	66	70	60
Ja, delvis	13	10	12
Nej	21	20	28
	100	100	100

¹ Frågan besvarades enbart av dem som angav arbete som sin huvudsakliga sysselsättning.

Av dem som arbetade i april och maj 2011 arbetade mellan 60 och 70 procent inom det yrkesområde de utbildade sig till när de studerade på yrkesvux. Ytterligare tio procent arbetade delvis inom det området. De som bedrev sina studier med det generella bidraget var de som mest sällan arbetade inom samma område som de utbildade sig. Denna studerandegrupp var de som oftast hade ett arbete när de påbörjade sina studier. En tänkbar förklaring kan därför vara att vissa personer återgått till det arbete de hade innan de började studera.

Personer som invandrat till Sverige som studerade inom yrkesvux arbetar något oftare inom sitt utbildningsområde, jämfört med studerande som inte invandrat. Av samtliga yrkesvuxstuderande anger 68 procent av dem som invandrat och som har arbete som sin huvudsakliga sysselsättning, att de arbetar inom samma område som den yrkesvuxutbildning de gick. Av dem som inte invandrat anger 63 procent att de arbetar inom det utbildningsområdet.

Svar på frågan "Hjälpte den yrkesinriktade utbildningen/studierna på komvux dig att få ett arbete/?", andelar i procent¹

	Yrkesvuxstuderande med högre bidrag – den tillfälliga satsningen	Yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag	Yrkesvuxstuderande med generellt bidrag	Studerande på gymnasienivå med högre bidrag (ej yrkesvux)
Ja, mycket	54	54	43	35
Ja, lite	22	13	19	24
Nej, inte alls	11	12	18	31
Vet ej	13	20	20	10
	100	100	100	100

¹ Frågan besvarades enbart av dem som angav arbete som sin huvudsakliga sysselsättning.

Bland dem som arbetar anser 54 procent av dem som studerade inom ramen för den tillfälliga satsningen att utbildningen var av stor betydelse för att de fick det arbete de har nu. Ytterligare 22 procent anser att utbildningen hade viss betydelse. Utbildningen hade större betydelse för dem med det tillfälliga högre bidraget än för övriga

2011-07-29

yrkesvuxstuderande, vilket troligen kan förklaras av att en större andel av dem i den tillfälliga satsningen var arbetslösa när de började studera. Oavsett studiemedelsgrupp har studier på yrkesvux betydligt större betydelse för att de studerande fick sitt arbete, jämfört med andra vuxenstudier på gymnasienivå.

Citat från enkätundersökningar

I samband med enkätundersökningarna gavs respondenterna möjlighet att lämna synpunkter på studiestödet, det högre bidraget eller på CSN. Här återgers ett axplock av citat från respondenter som studerat med högre bidrag inom den tillfälliga satsningen.

”Jag tackar CSN som har hjälpt mig mycket med studiebidrag för att kunna studera och få ett nytt yrke.”

”När man påbörjar en utbildning utgår man ifrån att förutsättningarna skall vara konstanta till dess man slutfört kursen.”

”Jag tycker det är dåligt att jag inte fått något studiestöd den sista terminen v. 2011 för att jag precis fyllt 55 år. Jag har ändå 10 år kvar att arbeta ”

”Jag läser sista terminen på Kockutbildningen nu, utan studiestöd från er. Fick nej i min önskan för dispens för att jag redan hade 80 veckor.”

”Jag tycker det är bra att man kan få bidrag det kunde gärna fått vara högre speciellt när man har barn. Tycker även man skulle kunnat få låna mera om man har barn.”

”Jag var inte medveten om att jag bara skulle få det högre bidraget under min första termin (av två), 2010. Känner mig lurad över att jag måste ta fullt lån nu, vårterminen 2011.”

”Anser att det högre studiebidraget är ett kraftfullt hjälpmedel som inte borde avskaffas.”

”När jag sökte till yrkesvux, visste jag inte att förhållandet studielån/studiestöd var annorlunda för yrkesutbildning än för annan utb. När beskedet kom från csn (om beviljade studiemedel och deras storlek) blev detta en trevlig överraskning. Alltså hade jag valt att studera ändå, men det hade varit bra att veta, innan. Jag vet inte om det skulle vara skolans eller csn:s ansvar att informera om detta, eller om man som blivande studerande förväntas ta reda på det. Men hur ska man veta att man ska ta reda på fakta om något som man inte ens vet att det existerar?”

”Det underlättade mycket att jag fick studiebidrag. Men det var tråkigt att få mindre i bidrag efter 1.1.2011. Jag var tvungen att jobba som timvikarie eftersom bidraget var bara 2696 kr. Man fokuserades mer på att överleva och tjäna pengar än på skolan. Jag är tacksam för ekonomiskt stöd som jag har fått under mina studier!”

”Riktigt bra med det högre bidraget! Hade troligtvis ej börjat läsa annars. Idag har jag ett toppen jobb på sjukhuset tack vare denna utbildning! :)”

Slutsatser

- Antalet yrkesvuxstuderande med studiemedel nästan fördubblades mellan 2009 och 2010 – men en förhållandevis liten andel berördes av den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag.

Under 2009 hade cirka 15 000 yrkesvuxstuderande studiemedel. Under 2010 hade ungefär 27 000 yrkesvuxstuderande studiemedel. Antalet yrkesvuxstuderande med studiemedel ökade med 80 procent mellan 2009 och 2010. De yrkesvuxstuderande utgjorde 14 procent av studiemedelstagarna på gymnasienivå under 2009 och 24 procent under 2010. Antalet studerande på yrkesvux ökade mer än antalet studerande på andra utbildningar på gymnasienivå.

Det särskilda högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen betalades under 2009 ut till 1 615 studerande och under 2010 till 3 969 studerande. Det innebär att det tillfälliga högre bidraget beviljades till 11 respektive 15 procent av de yrkesvuxstuderande som hade studiemedel. Den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag berörde alltså bara en mindre del av dem som studerade med studiemedel på en yrkesvuxutbildning.

Mycket mindre betalades ut ur det tillfälliga anslaget (ap. 2.4) än vad som hade avsatts. Under 2009 betalades det ut 36 miljoner kronor av avsatta 233 miljoner och 2010 betalades det ut 140 miljoner kronor av avsatta 714 miljoner kronor. Utfallet skulle kunna indikera att satsningen inte fick den omfattning som avsågs. Omfattningen på yrkesvux har dock varit stor och kommunerna har överproducerat yrkesvuxplatser i förhållande till utbetalda statsbidrag. En förklaring till att medlen i den tillfälliga anslagsposten för studiebidrag inte har nyttjats är att det var svårt att förutse hur stor andel av de studerande som skulle komma i fråga för det ordinarie högre bidraget och hur många som skulle få studiemedel med generellt bidrag. Detta berodde bland annat på de studerandes ålder och tidigare utbildning, dvs. på vilka individer som sökte sig till yrkesvuxutbildningar och på vilken inriktning kommunerna valde för sina rekryterande insatser. Om alla yrkesvuxstuderande hade placerats i den tillfälliga anslagsposten hade de avsatta medlen inte varit tillräckliga. Utfallet visar dock att en stor majoritet fick studiemedel med antingen det ordinarie högre bidraget eller med generellt bidrag, vilket gjorde att bara en mindre del av det särskilda anslaget utnyttjades.

- Nästan fyra av tio som fick det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen anger att de inte hade påbörjat studierna utan det högre bidraget.

En huvudfråga i utvärderingen av den särskilda satsningen på ett högre bidrag är om detta högre bidrag bidrog till rekryteringen av studerande. Om de som fick det högre bidraget skulle ha påbörjat studierna även om de istället hade fått studiemedel med generellt bidrag så kan det – åtminstone ur rekryteringssynpunkt – hävdas att de medel som satsades var bortkastade.

De som fick det högre bidraget genom den tillfälliga satsningen skiljer sig från andra studerande som hade högre bidrag. Av dem med det tillfälliga högre bidraget anger 63 procent att de sannolikt hade påbörjat studierna även om de hade fått studiemedel med

generellt bidrag. För nästan fyra av tio studerande betydde alltså det tillfälliga högre bidraget att de började studera. Detta kan jämföras med att ungefär hälften av dem med det ordinarie högre bidraget anger att de inte hade börjat studera om de hade fått studiemedel med generellt bidrag. Därmed tycks den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag till yrkesvuxstuderande ha spelat mindre roll för rekryteringen till studier, jämfört med det ordinarie högre bidragets betydelse för rekryteringen.

Kommunernas bedömning av betydelsen av den tillfälliga satsningen på ett högre bidrag varierar något. Vissa tillmäter satsningen marginell eller ingen betydelse för hela satsningen på yrkesvux, andra tillmäter det högre bidraget stor betydelse för att efterfrågan på utbildning har varit hög. Den vanligaste uppfattningen tycks dock vara att det högre bidraget har haft relativt begränsad betydelse på ett övergripande plan, men stor betydelse för enskilda individer. Flera kommunföreträdare konstaterar att de som är studiemotiverade inte fäster så stor vikt vid studiefinansieringen och att studiefinansieringen ofta är en fråga som blir aktuell först när man har bestämt sig för att påbörja studier. Men för mindre studiemotiverade personer kan det högre bidraget ha en avgörande betydelse. Många framhåller att det högre bidragets främsta betydelse är att det kan göra det möjligt att avstå från att ta studielån, något som många känner en rädsla för. Studerande på yrkesvux är enligt flera kommunföreträdare mer motiverade än andra studerande, vilket till stor del kan förklaras av utbildningarnas tydliga koppling till ett arbete.

En annan iakttagelse som många kommunföreträdare ger uttryck för är att ett högre bidrag har större betydelse för vissa personkategorier än andra. Det framhålls att äldre personer och personer med utländsk bakgrund oftare än andra känner en stor oro för att ta lån och att det högre bidraget då kan ha större betydelse för ett beslut att påbörja studier. När det gäller äldre studerande är det några kommuner som särskilt framhåller att äldre män ofta väljer att avstå från studier och att ett högre bidrag kan få dem att ta steget att påbörja studier.

Resultatet av enkätundersökningarna stödjer delvis att studiestödets rekryterande betydelse varierar med åldern på de studerande. Av de yrkesvuxstuderande med ordinarie högre bidrag som var 35 år eller äldre var det 57 procent som inte eller troligen inte skulle ha påbörjat studierna om de inte hade fått det högre bidraget, jämfört med 38 procent av dem som var yngre än 35 år. Äldre studerande tycks alltså i detta fall vara mer beroende av att få ett förmånligt studiestöd än yngre. Någon motsvarande skillnad mellan olika åldersgrupper finns emellertid inte bland dem som studerade med det högre bidraget inom den tillfälliga satsningen. En annan förklaring till att det tillfälliga högre bidraget rekryterat jämförelsevis få är att det i denna studerandegrupp finns en större andel personer med eftergymnasial utbildning. Dessa anger i lägre utsträckning att de skulle ha avstått från studier om de inte hade fått det högre bidraget – 29 procent hade avstått från studier om de hade fått generellt istället för högre bidrag.

Att det tillfälliga högre bidraget tycks ha rekryterat jämförelsevis få till studier kan sammanfattningsvis antas bero på en kombination av att de som fick bidraget sökte sig till en utbildning med stark arbetsmarknadsanknytning, att de var förhållandevis unga och att många hade bedrivit eftergymnasiala studier tidigare. Dessa faktorer bidrog till att ganska många troligen hade börjat studera även med det generella bidraget.

CSN:s samlade bedömning är att yrkesvuxstudier som sådana i hög grad bidrar till att många börjar studera och till att många fullföljer studierna. Yrkesvuxutbildningarnas karaktär gjorde också att många sökte sig till studier. Detta medförde att studiemedlens betydelse för rekryteringen till studier var något mindre jämfört med andra typer av gymnasiala utbildningar. Det högre bidraget har dock fortfarande spelat stor roll för många individers val att påbörja studierna. Nästan fyra av tio som fick det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen hade inte påbörjat studierna utan detta.

- Yrkesvuxutbildning har stor betydelse för många studiemedelstagares situation på arbetsmarknaden.

Av dem som studerade med studiemedel inom yrkesvux under hösten 2010 och som har avslutat sina studier, befann sig drygt 60 procent i arbete i april/maj 2011 då CSN:s enkätundersökningar genomfördes. Som en jämförelse befann sig 43 procent av övriga komvuxstuderande i arbete – fler av dessa har naturligt nog gått vidare till andra studier.

Andelen yrkesvuxstuderande med arbete skiljer sig inte mycket mellan personer som haft olika typer av studiemedel. Den största förändringen i sysselsättning har dock skett för dem som studerade med det högre bidraget inom ramen för den tillfälliga satsningen eftersom dessa var de som oftast var arbetslösa innan de påbörjade sina studier.

Av dem som arbetade i april/maj 2011 arbetade mellan 60 och 70 procent (beroende på studiemedelsgrupp) inom det yrkesområde de utbildade sig till när de studerade på yrkesvux. Ytterligare cirka tio procent arbetade delvis inom det området. Bland dem som arbetar anser 54 procent av dem som studerade inom ramen för den tillfälliga satsningen att utbildningen var av stor betydelse för att de fick det arbete de har nu. Ytterligare 22 procent anser att utbildningen hade viss betydelse. Utbildningen hade större betydelse för dem med det tillfälliga högre bidraget än för övriga yrkesvuxstuderande, vilket troligen kan förklaras av att en större andel av dem inom den tillfälliga satsningen var arbetslösa när de började studera. Studier på yrkesvux tycks ha större betydelse för att de studerande fick sitt arbete, jämfört med andra vuxenstudier.

Frågor om dig och dina yrkesvuxstudier

Dina studier

1 Studerade du på en yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning (yrkesvux) under hösten 2010?

Ja

Nej, jag började aldrig →

Då är inte den här enkäten avsedd för dig. Skicka in ditt svar så slipper du att få påminnelser. Tack för din hjälp!

2 Inom vilket område studerade du under hösten 2010? Markera bara ett alternativ, det område du främst läste inom.

Barn och fritid

Media

Omvårdnad

Bygg

El

Energi

Fordon

Handel och administration

Hantverk

Hotell och restaurang

Industri

Livsmedel

Naturbruk

Teoretiska kurser (t.ex. svenska, matematik, engelska)

Orienteringskurs

Annat, nämligen _____

3 Har du fullföljt dina studier på yrkesvux?

Ja, och jag är klar med dem

Ja, men de pågår fortfarande

Nej

} Gå vidare till fråga 5

4 Vilken var orsaken till att du inte fullföljde dina studier?

Markera endast ett svarsalternativ. Välj den huvudsakliga orsaken.

- Utbildningen var inte vad jag hade tänkt mig.
- Jag hade möjlighet att arbeta och jag valde det istället för att studera
- Jag hade inte någon studiemotivation
- Jag visste egentligen inte vad jag ville utbilda mig till
- Jag ville egentligen läsa en annan utbildning
- Jag kunde inte studera på grund av sjukdom
- Jag kunde inte studera på grund av min familjesituation
- Jag tyckte att studiemedlet var för lågt
- Jag ville inte ta studielån
- Studierna var för svåra
- Annan orsak, nämligen _____

5 Varför valde du att studera på yrkesvux?

Markera endast ett svarsalternativ. Välj den huvudsakliga orsaken.

- För att öka mina chanser att få ett arbete
- För att byta arbete
- För att det krävs utbildning för det jag arbetar med eller vill arbeta med
- För att bli mer allmänbildad och få större kunskaper
- För att studierna skulle ge mig en bättre ekonomisk situation när jag är klar
- För att få studiemedel för min försörjning
- För att få det högre bidraget, dvs. 6 272 kronor i bidrag och 1 868 kronor i lån för studier i fyra veckor. Om jag valt en annan utbildning hade jag inte fått det högre bidraget.
- För att ha något att göra
- Annan orsak, nämligen _____

6 Hur länge studerade du/kommer du sammanlagt att studera på yrkesvux?

- Kortare tid än 1 termin
- 1 termin
- 2 terminer
- 3 terminer eller mer
- Vet inte

7 Vad tycker du om utbildningen?

Den var/är ...

- mycket bra
- bra
- ganska bra
- ganska dålig
- dålig
- mycket dålig

8 Hur gick/går dina studier?

- Bra
- Ganska bra
- Ganska dåligt
- Dåligt

9 Hade du någon form av nedsatt funktion, besvär efter olycksfall, långvarig sjukdom eller annat långvarigt hälsoproblem, när du började studera på yrkesvux?

- Nej \longrightarrow Gå vidare till fråga 12
- Ja, fysiskt
- Ja, psykiskt

10 Medförde dessa besvär att din studieförmåga var nedsatt?

- Nej, inte alls
- Ja, delvis
- Ja, i hög grad

11 Fick du något särskilt stöd för att klara studierna?

- Ja, från skolan
- Ja, från någon annan
- Nej

Din syn på studiemedlen och din ekonomi

12 Hade du börjat studera på yrkesvux även om du inte hade fått studiemedel med det högre bidraget utan bara med ett lägre bidrag (2 696 kronor i bidrag istället för 6 272 kronor för fyra veckors studier)?

- Ja
- Ja, troligen
- Nej, troligen inte
- Nej

13 Hade du börjat studera på yrkesvux även om du inte hade kunnat få något statligt studiestöd?

- Ja
- Ja, troligen
- Nej, troligen inte
- Nej

14 Studerade du med studielån hösten 2010? Du kan markera flera svarsalternativ.

- Ja
- Nej, men jag har tidigare studerat med studielån
- Nej, men jag har studerat med studielån efter hösten 2010
- Nej, jag har aldrig studerat med studielån

15 Skulle du ha börjat studera på yrkesvux om du inte hade kunnat få studielån? 2010 var studiestödsbeloppet 8 140 kronor för fyra veckors studier på heltid (bidrag 6 272 kr och lån 1 868 kr).

- Ja
- Ja, troligen
- Nej, troligen inte
- Nej

16 Har du påverkats av att studielån ska betalas tillbaka?

Du kan markera flera svarsalternativ. Välj de påståenden som stämmer för dig.

- Nej
- Ja, jag har inte lånat alls
- Ja, jag har inte lånat alls under vissa terminer
- Ja, jag har lånat mindre än jag haft möjlighet till under någon eller några terminer
- Ja, jag är orolig för hur jag ska kunna betala tillbaka studielånet
- Ja, jag känner stress av att skulden växer
- Ja, jag har övervägt att inte studera på grund av att jag inte vill/ville ta studielån
- Ja, jag har avstått från vissa kurser för att hålla nere skulden
- Ja, jag har valt en kortare utbildning på grund av att jag inte ville ha så stor skuld att betala tillbaka
- Ja, jag har arbetat mer för att inte behöva låna så mycket
- Ja, jag har läst fler kurser per termin för att inte behöva låna så mycket
- Ja, på annat sätt, nämligen_____

17 I vilken utsträckning täcktes dina levnadsomkostnader av dina studiemedel hösten 2010?

- Över 100 procent
- 100 procent
- 75–99 procent
- 50–74 procent
- 25–49 procent
- 0–24 procent

18 Vad av följande använde du dig av för att försörja dig under dina studier på yrkesvux hösten 2010? Du kan markera flera svarsalternativ.

- Studiebidrag och lån
- Enbart studiebidrag
- Lön
- Inkomster från kapital eller näringsverksamhet
- Aktivitetsersättning
- Utvecklingsersättning
- Ekonomiskt stöd från föräldrar
- Ekonomiskt stöd från make/maka/sambo/pojkvän/flickvän
- Sparade medel
- Banklån eller annat lån
- Bostadsbidrag
- Barnbidrag
- Försörjningsstöd (socialbidrag)
- Något annat, nämligen _____

19 Hur upplever du att din ekonomi var under dina studier på yrkesvux hösten 2010?

- Mycket bra
- Bra
- Ganska bra
- Ganska dålig
- Dålig
- Mycket dålig

Din sysselsättning

- 20 **Vad har varit din sysselsättning innan du studerade på yrkesvux (efter du slutade skolan)?** Markera sådant som har varit din huvudsakliga sysselsättning i mer än tre månader i följd.

Jag har ...

- studerat
- arbetat
- rest
- varit arbetslös
- varit föräldraledig
- varit sjukskriven
- gjort något annat, nämligen _____

- 21 **Hur länge hade du varit arbetslös precis innan du började studera på yrkesvux?**

- Jag var inte arbetslös då
- Mindre än 6 månader
- 7 till 12 månader
- Mer än 12 månader

- 22 **Vilken är din huvudsakliga sysselsättning nu?** Markera endast ett svarsalternativ.

- Arbete
- Studier på yrkesvux
- Studier på annan utbildning på gymnasienivå eller motsvarande
- Studier på yrkeshögskolan
- Studier på högskola
- Studier på annan eftergymnasial utbildning än högskola eller yrkeshögskola
- Resor
- Arbetslöshet
- Föräldraledighet
- Sjukskrivning
- Något annat, nämligen _____

Gå vidare till fråga 25

23 Är arbetet inom samma område som det du läste på yrkesvux?

- Ja
- Ja, delvis
- Nej

24 Hjälpte den yrkesinriktade utbildningen dig att få ett arbete?

- Ja, mycket
- Ja, lite
- Nej, inte alls
- Vet ej

Din bakgrund

25 Vilken var din högsta utbildningsnivå innan du började studera på yrkesvux?

- Grundskola eller motsvarande
- Gymnasieskola eller motsvarande
- Eftergymnasial utbildning

26 Vilken var din livssituation hösten 2010?

Jag ...

- var ensamstående
- var ensamstående och hade barn
- var gift, hade ingått partnerskap eller var sambo
- var gift, hade ingått partnerskap eller var sambo samt hade barn
- hade pojkvän/flickvän
- hade pojkvän/flickvän och barn

27 Har du invandrat till Sverige?

- Nej
- Ja, från ett land i Norden
- Ja, från ett land i Europa utanför Norden
- Ja, från ett land utanför Europa

28 Har din mamma eller pappa invandrat till Sverige?

Min ...	Nej	Ja, från ett land i Norden	Ja, från ett land i Europa utanför Norden	Ja, från ett land utanför Europa	Vet inte
mamma	☐	☐	☐	☐	☐
pappa	☐	☐	☐	☐	☐

29 Vilken är eller var dina föräldrars högsta utbildningsnivå?

Min ...	Har inte studerat	Grundskola eller motsvarande utbildning	Gymnasieskola eller motsvarande utbildning	Högskola eller motsvarande utbildning	Vet inte
mamma	☐	☐	☐	☐	☐
pappa	☐	☐	☐	☐	☐

30 Här kan du lämna synpunkter på studiestödet eller CSN:s service. Frågor som ställs här kommer vi inte att kunna svara på. Om du behöver mer plats så kan du skriva på baksidan. Om du har frågor om beviljning eller återbetalning av studiestöd, får du gärna ringa 0771-276 000.

Bilaga 1

Tack för din medverkan!

Frågor om dig och dina yrkesvuxstudier

Dina studier

31 Studerade du på en yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning (yrkesvux) under hösten 2010?

Ja

Nej, jag började aldrig →

Då är inte den här enkäten avsedd för dig. Skicka in ditt svar så slipper du att få påminnelser. Tack för din hjälp!

32 Inom vilket område studerade du under hösten 2010? Markera bara ett alternativ, det område du främst läste inom.

Barn och fritid

Media

Omvårdnad

Bygg

El

Energi

Fordon

Handel och administration

Hantverk

Hotell och restaurang

Industri

Livsmedel

Naturbruk

Teoretiska kurser (t.ex. svenska, matematik, engelska)

Orienteringskurs

Annat, nämligen _____

33 Har du fullföljt dina studier på yrkesvux?

Ja, och jag är klar med dem

Ja, men de pågår fortfarande

Nej

} Gå vidare till fråga 5

34 Vilken var orsaken till att du inte fullföljde dina studier?

Markera endast ett svarsalternativ. Välj den huvudsakliga orsaken.

- Utbildningen var inte vad jag hade tänkt mig.
 - Jag hade möjlighet att arbeta och jag valde det istället för att studera
 - Jag hade inte någon studiemotivation
 - Jag visste egentligen inte vad jag ville utbilda mig till
 - Jag ville egentligen läsa en annan utbildning
 - Jag kunde inte studera på grund av sjukdom
 - Jag kunde inte studera på grund av min familjesituation
 - Jag tyckte att studiestödsbeloppet var för lågt
 - Jag ville inte ta studielån
 - Studierna var för svåra
 - Annan orsak, nämligen _____
-

35 Varför valde du att studera på yrkesvux?

Markera endast ett svarsalternativ. Välj den huvudsakliga orsaken.

- För att öka mina chanser att få ett arbete
 - För att byta arbete
 - För att det krävs utbildning för det jag arbetar med eller vill arbeta med
 - För att bli mer allmänbildad och få större kunskaper
 - För att studierna skulle ge mig en bättre ekonomisk situation när jag är klar
 - För att få studiemedel för min försörjning
 - För att jag trodde att jag skulle få det högre bidraget, dvs. 6 272 kronor i bidrag och 1 868 kronor i lån för fyra veckors studier.
 - För att ha något att göra
 - Annan orsak, nämligen _____
-

36 Hur länge studerade du/kommer du sammanlagt att studera på yrkesvux?

- Kortare tid än 1 termin
- 1 termin
- 2 terminer
- 3 terminer eller mer
- Vet inte

37 Vad tycker du om den utbildningen?

Den var/är ...

- mycket bra
- bra
- ganska bra
- ganska dålig
- dålig
- mycket dålig

38 Hur gick/går dina studier?

- Bra
- Ganska bra
- Ganska dåligt
- Dåligt

39 Hade du någon form av nedsatt funktion, besvär efter olycksfall, långvarig sjukdom eller annat långvarigt hälsoproblem, när du började studera på yrkesvux?

- Nej \longrightarrow Gå vidare till fråga 12
- Ja, fysiskt
- Ja, psykiskt

40 Medförde dessa besvär att din studieförmåga var nedsatt?

- Nej, inte alls
- Ja, delvis
- Ja, i hög grad

41 Fick du något särskilt stöd för att klara studierna?

- Ja, från skolan
- Ja, från någon annan
- Nej

Din syn på studiemedlen och din ekonomi

- 42 **Hade du börjat studera på yrkesvux även om du inte hade kunnat få statligt studiestöd?**
- Ja
 - Ja, troligen
 - Nej, troligen inte
 - Nej
- 43 **Studerade du med studielån hösten 2010?** Du kan markera flera svarsalternativ.
- Ja
 - Nej, men jag har tidigare studerat med studielån
 - Nej, men jag har studerat med studielån efter hösten 2010
 - Nej, jag har aldrig studerat med studielån
- 44 **Skulle du ha börjat studera på yrkesvux om du inte hade kunnat få studielån?** 2010 var studiestödsbeloppet 8 140 kronor för fyra veckors studier på heltid (bidrag 2 696 kr och lån 5 444 kr).
- Ja
 - Ja, troligen
 - Nej, troligen inte
 - Nej
- 45 **Har du påverkats av att studielån ska betalas tillbaka?**
Du kan markera flera svarsalternativ. Välj de påståenden som stämmer för dig.
- Nej
 - Ja, jag har inte lånat alls
 - Ja, jag har inte lånat alls under vissa terminer
 - Ja, jag har lånat mindre än jag haft möjlighet till under någon eller några terminer
 - Ja, jag är orolig för hur jag ska kunna betala tillbaka studielånet
 - Ja, jag känner stress av att skulden växer
 - Ja, jag har övervägt att inte studera på grund av att jag inte vill/ville ta studielån
 - Ja, jag har avstått från vissa kurser för att hålla nere skulden
 - Ja, jag har valt en kortare utbildning på grund av att jag inte ville ha så stor skuld att betala tillbaka
 - Ja, jag har arbetat mer för att inte behöva låna så mycket
 - Ja, jag har läst fler kurser per termin för att inte behöva låna så mycket

Bilaga 1

Ja, på annat sätt, nämligen _____

46 I vilken utsträckning täcktes dina levnadsomkostnader av dina studiemedel under hösten 2010?

- Över 100 procent
- 100 procent
- 75–99 procent
- 50–74 procent
- 25–49 procent
- 0–24 procent

47 Vad av följande använde du dig av för att försörja dig under dina studier på yrkesvux hösten 2010? Du kan markera flera svarsalternativ.

- Studiebidrag och lån
- Enbart studiebidrag
- Lön
- Inkomster från kapital eller näringsverksamhet
- Aktivitetsersättning
- Utvecklingsersättning
- Ekonomiskt stöd från föräldrar
- Ekonomiskt stöd från make/maka/sambo/pojkvän/flickvän
- Sparade medel
- Banklån eller annat lån
- Bostadsbidrag
- Barnbidrag
- Försörjningsstöd (socialbidrag)
- Något annat, nämligen _____

48 Hur upplever du att din ekonomi var under dina studier på yrkesvux hösten 2010?

- Mycket bra
- Bra
- Ganska bra
- Ganska dålig
- Dålig
- Mycket dålig

Din sysselsättning

- 49 **Vad har varit din sysselsättning innan du studerade på yrkesvux (efter du slutade skolan)?** Markera sådant som har varit din huvudsakliga sysselsättning i mer än tre månader i följd.

Jag har ...

- studerat
- arbetat
- rest
- varit arbetslös
- varit föräldraledig
- varit sjukskriven
- gjort något annat, nämligen _____

- 50 **Vad var din huvudsakliga sysselsättning precis innan du började studera på yrkesvux?**

Jag ...

- studerade
- arbetade
- reste
- var arbetslös, vilket jag hade varit i mindre än 7 månader
- var arbetslös, vilket jag hade varit i 7 till 12 månader
- var arbetslös, vilket jag hade varit i över 12 månader
- var föräldraledig
- var sjukskrivning
- var något annat, nämligen _____

51 Vilken är din huvudsakliga sysselsättning nu? Markera endast ett svarsalternativ.

- Arbete
- Studier på yrkesvux
- Studier på annan utbildning på gymnasienivå eller motsvarande
- Studier på yrkeshögskolan
- Studier på högskola
- Studier på annan eftergymnasial utbildning än högskola eller yrkeshögskola
- Resor
- Arbetslöshet
- Föräldraledighet
- Sjukskrivning
- Något annat, nämligen _____

Gå vidare till fråga 24

52 Är arbetet inom samma område som det du läste på yrkesvux?

- Ja
- Ja, delvis
- Nej

53 Hjälpte den yrkesinriktade utbildningen dig att få ett arbete?

- Ja, mycket
- Ja, lite
- Nej, inte alls
- Vet ej

Din bakgrund

54 Vilken var din högsta utbildningsnivå innan du började studera på yrkesvux?

- Grundskola eller motsvarande
- Gymnasieskola eller motsvarande
- Eftergymnasial utbildning

55 Vilken var din livssituation hösten 2010?

Jag ...

- var ensamstående
- var ensamstående och hade barn
- var gift, hade ingått partnerskap eller var sambo
- var gift, hade ingått partnerskap eller var sambo samt hade barn
- hade pojkvän/flickvän
- hade pojkvän/flickvän och barn

56 Har du invandrat till Sverige?

- Nej
- Ja, från ett land i Norden
- Ja, från ett land i Europa utanför Norden
- Ja, från ett land utanför Europa

57 Har din mamma eller pappa invandrat till Sverige?

Min ...	Nej	Ja, från ett land i Norden	Ja, från ett land i Europa utanför Norden	Ja, från ett land utanför Europa	Vet inte
mamma	☐	☐	☐	☐	☐
pappa	☐	☐	☐	☐	☐

58 Vilken är eller var dina föräldrars högsta utbildningsnivå?

Min ...	Har inte studerat	Grundskola eller motsvarande utbildning	Gymnasieskola eller motsvarande utbildning	Högskola eller motsvarande utbildning	Vet inte
mamma	☐	☐	☐	☐	☐
pappa	☐	☐	☐	☐	☐

Frågor om dig och dina yrkesvuxstudier

Dina studier

60 Studerade du på en yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning (yrkesvux) under hösten 2010?

Ja

Nej, jag började aldrig →

Då är inte den här enkäten avsedd för dig. Skicka in ditt svar så slipper du att få påminnelser. Tack för din hjälp!

61 Inom vilket område studerade du under hösten 2010? Markera bara ett alternativ, det område du främst läste inom.

Barn och fritid

Media

Omvårdnad

Bygg

El

Energi

Fordon

Handel och administration

Hantverk

Hotell och restaurang

Industri

Livsmedel

Naturbruk

Teoretiska kurser (t.ex. svenska, matematik, engelska)

Orienteringskurs

Annat, nämligen _____

62 Har du fullföljt dina studier på yrkesvux?

Ja, och jag är klar med dem

Ja, men de pågår fortfarande

Nej

} Gå vidare till fråga 5

63 Vilken var orsaken till att du inte fullföljde dina studier?

Markera endast ett svarsalternativ. Välj den huvudsakliga orsaken.

- Utbildningen var inte vad jag hade tänkt mig.
- Jag hade möjlighet att arbeta och jag valde det istället för att studera
- Jag hade inte någon studiemotivation
- Jag visste egentligen inte vad jag ville utbilda mig till
- Jag ville egentligen läsa en annan utbildning
- Jag kunde inte studera på grund av sjukdom
- Jag kunde inte studera på grund av min familjesituation
- Jag tyckte att studiemedlet var för lågt
- Jag ville inte ta studielån
- Studierna var för svåra
- Annan orsak, nämligen _____

64 Varför valde du att studera på yrkesvux?

Markera endast ett svarsalternativ. Välj den huvudsakliga orsaken.

- För att öka mina chanser att få ett arbete
- För att byta arbete
- För att det krävs utbildning för det jag arbetar med eller vill arbeta med
- För att bli mer allmänbildad och få större kunskaper
- För att studierna skulle ge mig en bättre ekonomisk situation när jag är klar
- För att få studiemedel för min försörjning
- För att få det högre bidraget, dvs 6 272 kronor i bidrag och 1 868 kronor i lån.¹
- För att ha något att göra
- Annan orsak, nämligen _____

¹ Beloppet avser studiemedel med högre bidrag för 4 veckor höstterminen 2010.

65 Hur länge studerade du/kommer du sammanlagt att studera på yrkesvux?

- Kortare tid än 1 termin
- 1 termin
- 2 terminer
- 3 terminer eller mer
- Vet inte

66 Vad tycker du om den utbildningen?

Den var/är ...

- mycket bra
- bra
- ganska bra
- ganska dålig
- dålig
- mycket dålig

67 Hur gick/går dina studier?

- Bra
- Ganska bra
- Ganska dåligt
- Dåligt

68 Hade du någon form av nedsatt funktion, besvär efter olycksfall, långvarig sjukdom eller annat långvarigt hälsoproblem, när du började studera på yrkesvux?

- Nej \longrightarrow Gå vidare till fråga 12
- Ja, fysiskt
- Ja, psykiskt

69 Medförde dessa besvär att din studieförmåga var nedsatt?

- Nej, inte alls
- Ja, delvis
- Ja, i hög grad

70 Fick du något särskilt stöd för att klara studierna?

- Ja, från skolan
- Ja, från någon annan
- Nej

Din syn på studiemedlen och din ekonomi

- 71 Hade du börjat studera på yrkesvux även om du inte hade fått studiemedel med det högre bidraget utan bara med ett lägre bidrag (2 696 kronor i bidrag istället för 6 272 kronor för fyra veckors studier)?
- Ja
 - Ja, troligen
 - Nej, troligen inte
 - Nej
- 72 Hade du börjat studera på yrkesvux även om du inte hade kunnat få något statligt studiestöd?
- Ja
 - Ja, troligen
 - Nej, troligen inte
 - Nej
- 73 Studerade du med studielån hösten 2010? Du kan markera flera svarsalternativ.
- Ja
 - Nej, men jag har tidigare studerat med studielån
 - Nej, men jag har studerat med studielån efter hösten 2010
 - Nej, jag har aldrig studerat med studielån
- 74 Skulle du ha börjat studera på yrkesvux om du inte hade kunnat få studielån? 2010 var studiestödsbeloppet 8 140 kronor för fyra veckors studier på heltid (bidrag 6 272 kr och lån 1 868 kr).
- Ja
 - Ja, troligen
 - Nej, troligen inte
 - Nej

75 Har du påverkats av att studielån ska betalas tillbaka?

Du kan markera flera svarsalternativ. Välj de påståenden som stämmer för dig.

- Nej
- Ja, jag har inte lånat alls
- Ja, jag har inte lånat alls under vissa terminer
- Ja, jag har lånat mindre än jag haft möjlighet till under någon eller några terminer
- Ja, jag är orolig för hur jag ska kunna betala tillbaka studielånet
- Ja, jag känner stress av att skulden växer
- Ja, jag har övervägt att inte studera på grund av att jag inte vill/ville ta studielån
- Ja, jag har avstått från vissa kurser för att hålla nere skulden
- Ja, jag har valt en kortare utbildning på grund av att jag inte ville ha så stor skuld att betala tillbaka
- Ja, jag har arbetat mer för att inte behöva låna så mycket
- Ja, jag har läst fler kurser per termin för att inte behöva låna så mycket
- Ja, på annat sätt, nämligen_____

76 I vilken utsträckning täcktes dina levnadsomkostnader av dina studiemedel hösten 2010?

- Över 100 procent
- 100 procent
- 75–99 procent
- 50–74 procent
- 25–49 procent
- 0–24 procent

77 **Vad av följande använde du dig av för att försörja dig under dina studier på yrkesvux hösten 2010?** Du kan markera flera svarsalternativ.

- Studiebidrag och lån
- Enbart studiebidrag
- Lön
- Inkomster från kapital eller näringsverksamhet
- Aktivitetsersättning
- Utvecklingsersättning
- Ekonomiskt stöd från föräldrar
- Ekonomiskt stöd från make/maka/sambo/pojkvän/flickvän
- Sparade medel
- Banklån eller annat lån
- Bostadsbidrag
- Barnbidrag
- Försörjningsstöd (socialbidrag)
- Något annat, nämligen _____

78 **Hur upplever du att din ekonomi var under dina studier på yrkesvux hösten 2010?**

- Mycket bra
- Bra
- Ganska bra
- Ganska dålig
- Dålig
- Mycket dålig

Din sysselsättning

- 79 **Vad har varit din sysselsättning innan du studerade på yrkesvux (efter du slutade skolan)?** Markera sådant som har varit din huvudsakliga sysselsättning i mer än tre månader i följd.

Jag har ...

- studerat
- arbetat
- rest
- varit arbetslös
- varit föräldraledig
- varit sjukskriven
- gjort något annat, nämligen _____

- 80 **Vad var din huvudsakliga sysselsättning precis innan du började studera på komvux?**

Jag ...

- studerade
- arbetade
- reste
- var arbetslös, vilket jag hade varit i mindre än 7 månader
- var arbetslös, vilket jag hade varit i 7 till 12 månader
- var arbetslös, vilket jag hade varit i över 12 månader
- var föräldraledig
- var sjukskrivning
- gjorde något annat, nämligen _____

81 Vilken är din huvudsakliga sysselsättning nu? Markera endast ett svarsalternativ.

- Arbete
- Studier på yrkesvux
- Studier på annan utbildning på gymnasienivå eller motsvarande
- Studier på yrkeshögskolan
- Studier på högskola
- Studier på annan eftergymnasial utbildning än högskola eller yrkeshögskola
- Resor
- Arbetslöshet
- Föräldraledighet
- Sjukskrivning
- Något annat, nämligen _____

Gå vidare till fråga 25

82 Är arbetet inom samma område som det du läste på yrkesvux?

- Ja
- Ja, delvis
- Nej

83 Hjälpte den yrkesinriktade utbildningen dig att få ett arbete?

- Ja, mycket
- Ja, lite
- Nej, inte alls
- Vet ej

Din bakgrund

84 Vilken var din högsta utbildningsnivå innan du började studera på yrkesvux?

- Grundskola eller motsvarande
- Gymnasieskola eller motsvarande
- Eftergymnasial utbildning

85 Vilken var din livssituation hösten 2010?

Jag ...

- var ensamstående
- var ensamstående och hade barn
- var gift, hade ingått partnerskap eller var sambo
- var gift, hade ingått partnerskap eller var sambo samt hade barn
- hade pojkvän/flickvän
- hade pojkvän/flickvän och barn

86 Har du invandrat till Sverige?

- Nej
- Ja, från ett land i Norden
- Ja, från ett land i Europa utanför Norden
- Ja, från ett land utanför Europa

87 Har din mamma eller pappa invandrat till Sverige?

Min ...	Nej	Ja, från ett land i Norden	Ja, från ett land i Europa utanför Norden	Ja, från ett land utanför Europa	Vet inte
mamma	☐	☐	☐	☐	☐
pappa	☐	☐	☐	☐	☐

88 Vilken är eller var dina föräldrars högsta utbildningsnivå?

Min ...	Har inte studerat	Grundskola eller motsvarande utbildning	Gymnasieskola eller motsvarande utbildning	Högskola eller motsvarande utbildning	Vet inte
mamma	☐	☐	☐	☐	☐
pappa	☐	☐	☐	☐	☐

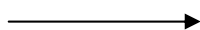
Frågor om dig och dina studier på komvux

Dina studier

90 Studerade du på komvux hösten 2010?

Ja

• Nej, jag började aldrig

Då är inte den här enkäten avsedd för dig. Skicka in ditt svar så slipper du att få påminnelser. Tack för din hjälp!

91 Vad studerade du under hösten 2010? Markera bara ett alternativ, det du läste mest.

Teoretiska kurser (svenska, matematik, engelska o.s.v.)

Omvårdnad

Social omsorg

IT

Ekonomi, administration

Media

Service, turism

Teknik

Orienteringskurs

Annat, nämligen _____

92 Har du fullföljt dina studier på komvux?

Ja, och jag är klar med dem

Ja, men de pågår fortfarande

Nej

} Gå vidare till fråga 5

93 Vilken var orsaken till att du inte fullföljde dina studier?

Markera endast ett svarsalternativ. Välj den huvudsakliga orsaken.

- Utbildningen var inte vad jag hade tänkt mig.
- Jag hade möjlighet att arbeta och jag valde det istället för att studera
- Jag hade inte någon studiemotivation
- Jag visste egentligen inte vad jag ville utbilda mig till
- Jag ville egentligen läsa en annan utbildning
- Jag kunde inte studera på grund av sjukdom
- Jag kunde inte studera på grund av min familjesituation
- Jag tyckte att studiestödsbeloppet var för lågt
- Jag ville inte ta studielån
- Studierna var för svåra
- Annan orsak, nämligen _____

94 Varför valde du att studera på komvux?

Markera endast ett svarsalternativ. Välj den huvudsakliga orsaken.

- För att öka mina chanser att få ett arbete
- För att skaffa behörighet till vidare studier
- För att byta arbete
- För att det krävs utbildning för det jag arbetar med eller vill arbeta med
- För att bli mer allmänbildad och få större kunskaper
- För att studierna skulle ge mig en bättre ekonomisk situation när jag är klar
- För att få studiemedel för min försörjning
- För att få det högre bidraget, dvs. 6 272 kronor i bidrag och 1 868 kronor i lån för studier i fyra veckor. Om jag valt en annan utbildning hade jag inte fått det högre bidraget.
- För att ha något att göra
- Annan orsak, nämligen _____

95 Vad tyckte du om utbildningen?

Den var/är ...

- mycket bra
- bra
- ganska bra
- ganska dålig
- dålig
- mycket dålig

96 Hur gick/går dina studier?

- Bra
- Ganska bra
- Ganska dåligt
- Dåligt

97 Hade du någon form av nedsatt funktion, besvär efter olycksfall, långvarig sjukdom eller annat långvarigt hälsoproblem, när du började studera på komvux?

- Nej → Gå vidare till fråga 11
- Ja, fysiskt
- Ja, psykiskt

98 Medförde dessa besvär att din studieförmåga var nedsatt?

- Nej, inte alls
- Ja, delvis
- Ja, i hög grad

99 Fick du något särskilt stöd för att klara studierna?

- Ja, från skolan
- Ja, från någon annan
- Nej

Din syn på studiemedlen och din ekonomi**100 Hade du börjat studera på komvux även om du inte hade kunnat få studiemedel med det högre bidraget utan bara med det generella bidraget (2 696 kronor i bidrag istället för 6 272 kronor för fyra veckors studier)?**

- Ja
- Ja, troligen
- Nej, troligen inte
- Nej

101 Hade du börjat studera på komvux även om du inte hade kunnat få något statligt studiestöd?

- Ja
- Ja, troligen
- Nej, troligen inte
- Nej

102 Studerade du med studielån hösten 2010? Du kan markera flera svarsalternativ.

- Ja
- Nej, men jag har tidigare studerat med studielån
- Nej, men jag har studerat med studielån efter hösten 2010
- Nej, jag har aldrig studerat med studielån

103 Skulle du ha börjat studera på komvux om du inte hade kunnat få studielån? 2010 var studiestödsbeloppet 8 140 kronor för fyra veckors studier på heltid (bidrag 6 272 kr och lån 1 868 kr).

- Ja
- Ja, troligen
- Nej, troligen inte
- Nej

104 Har du påverkats av att studielån ska betalas tillbaka?

Du kan markera flera svarsalternativ. Välj de påståenden som stämmer för dig.

- Nej
- Ja, jag har inte lånat alls
- Ja, jag har inte lånat under vissa terminer
- Ja, jag har lånat mindre än jag haft möjlighet till under någon eller några terminer
- Ja, jag är orolig för hur jag ska kunna betala tillbaka studielånet
- Ja, jag känner stress av att skulden växer
- Ja, jag har övervägt att inte studera på grund av att jag inte vill/ville ta studielån
- Ja, jag har avstått från vissa kurser för att hålla nere skulden
- Ja, jag har valt en kortare utbildning på grund av att jag inte ville ha så stor skuld att betala tillbaka
- Ja, jag har arbetat mer för att inte behöva låna så mycket
- Ja, jag har läst fler kurser per termin för att inte behöva låna så mycket
- Ja, på annat sätt, nämligen _____

105 I vilken utsträckning täcktes dina levnadsomkostnader av dina studiemedel hösten 2010?

- Över 100 procent
- 100 procent
- 75–99 procent
- 50–74 procent
- 25–49 procent
- 0–24 procent

106 Vad av följande använde du dig av för att försörja dig under dina studier hösten 2010? Du kan markera flera svarsalternativ.

- Studiebidrag och lån
- Enbart studiebidrag
- Lön
- Inkomster från kapital eller näringsverksamhet
- Aktivitetsersättning
- Utvecklingsersättning
- Ekonomiskt stöd från föräldrar
- Ekonomiskt stöd från make/maka/sambo/pojkvän/flickvän
- Sparade medel
- Banklån eller annat lån
- Bostadsbidrag
- Barnbidrag
- Försörjningsstöd (socialbidrag)
- Något annat, nämligen _____

107 Hur upplever du att din ekonomi var under dina studier på komvux hösten 2010?

- Mycket bra
- Bra
- Ganska bra
- Ganska dålig
- Dålig
- Mycket dålig

Din sysselsättning

108 Vad har varit din sysselsättning innan du började på komvux (efter du slutade skolan)? Markera bara sådant som har varit din huvudsakliga sysselsättning i mer än tre månader i följd.

Jag har ...

- studerat
- arbetat
- rest
- varit arbetslös
- varit föräldraledig
- varit sjukskriven
- gjort något annat, nämligen _____

109 Vad var din huvudsakliga sysselsättning precis innan du började studera på komvux?

Jag ...

- studerade
- arbetade
- reste
- var arbetslös, vilket jag hade varit i mindre än 7 månader
- var arbetslös, vilket jag hade varit i 7 till 12 månader
- var arbetslös, vilket jag hade varit i över 12 månader
- var föräldraledig
- var sjukskrivning
- gjorde något annat, nämligen _____

110 Vilken är din huvudsakliga sysselsättning nu? Markera endast ett svarsalternativ.

- Arbeta
- Studier på komvux
- Studier på annan utbildning på gymnasienivå eller motsvarande
- Studier på yrkeshögskola
- Studier på högskola
- Studier på annan eftergymnasial utbildning än högskola eller yrkeshögskola
- Resor
- Arbetslöshet
- Föräldraledighet
- Sjukskrivning
- Något annat, nämligen _____

Gå vidare till fråga 23

111 Hjälppte studierna på komvux dig att få ett arbete?

- Ja, mycket
- Ja, lite
- Nej, inte alls
- Vet ej

Din bakgrund

112 Vilken var din högsta utbildningsnivå innan du började studera på komvux?

- Jag hade ingen utbildning
- Grundskola eller motsvarande
- Gymnasieskola eller motsvarande
- Eftergymnasial utbildning

113 Vilken var din livssituation hösten 2010?

Jag ...

- var ensamstående
- var ensamstående och hade barn
- var gift, hade ingått partnerskap eller var sambo
- var gift, hade ingått partnerskap eller var sambo samt hade barn
- hade pojkvän/flickvän
- hade pojkvän/flickvän och barn

Bilaga 2

Bilaga 2 Intervjuer med kommunföreträdare

Kommun A (liten kommun)

Fråga	Svar
1. Hur fungerar yrkesvux i kommunen?	<p>En s.k. yrkesvuxgrupp samverkar lokalt kring vilka utbildningsprofiler som ska finnas i kommunen. Det finns även en motsvarande grupp på länsnivå. I grupperna ingår bl.a. Arbetsförmedlingen, lokalt näringsliv och kommunens näringslivsutvecklare. Efter samråd i grupperna beslutas utbildningsinriktningar, t.ex. maskinförare, vård, maskin, svarv, fräs etc. Det finns ett samarbete mellan kommuner för att fördela olika utbildningar mellan olika orter. Lokalt försöker man jämka regionala behov med individernas önskemål.</p> <p>Fokus i kommunen är utbildning i tunga maskiner och förare inom t.ex. skog och buss. Undersköterskeutbildningen är också stor.</p> <p>Många studerande är kring 30 år och f.d. sfi-elever. Det har varit en klar övervikt av kvinnor, särskilt på omvårdnadsprogrammet. Kvinnor och män har ungefär lika stort utbildningsbehov, men kvinnorna söker sig till vuxenutbildningen i högre utsträckning.</p>
2. Hur sker rekryteringen till studier?	<p>Målgrupperna för yrkesvux har varit framför allt:</p> <ul style="list-style-type: none">• Tidigare sfi-studerande som är klara med studierna men ej fått arbete.• Ungdomar som inte har kommit vidare efter gymnasiet.• Personer som inte har klarat skolan och som saknar fullständiga betyg. <p>Det finns ett nära samarbete mellan kommunen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Det förekommer både att man söker upp personer genom att t.ex. ringa hem till folk och att personer själva uppsöker vuxenutbildningen. Ibland ålägger Arbetsförmedlingen personer att söka. Kommunen har anordnat ett par träffar, föredragningar i biblioteket, men man har inte varit lika aktiva som i samband med rekryteringsbidraget.</p> <p>Studiestödet informeras om först efter en diskussion om framtid och utbildning. Det är viktigast att komma vidare i livet, sen kan de få hjälp av stödet. De som har invandrat är hungrigare och tar mindre hänsyn till att en del av stödet är lån. Det tar ofta längre tid att sälja in utbildningen till personer som inte har utländsk bakgrund.</p> <p>Valet av utbildning beror på vad de studerande själva vill studera. De måste vara med på tåget, annars finns det stora risker för avbrott m.m. Men kommunen har försökt styra mot det som ger arbete</p>
3. Vad betyder studiemedlen för rekryteringen/möjligheterna att studera på yrkesvux?	<p>Det högre bidraget var inte oviktigt, framför allt för att de som fick det högre bidraget inte behövde låna så mycket. Detta var betydelsefullt för många val att gå vidare. Men de flesta hade nog ändå gått vidare och påbörjat studier. Frågan om låntagande är viktig. Att lånedelen är lägre för dem med högre bidrag kan få en person att väga över till fördel för studier.</p> <p>Studiemedlens betydelse för rekryteringen till studier är lika stor när det gäller "vanliga" komvuxkurser som vid yrkesvux.</p>
4. Upplevde ni några problem med avhopp när det särskilda högre bidraget avskaffades 2011?	Nej.
5. Hur fungerar studiemedelssystemet generellt?	<p>De studerande klarar av studieresultaten. Stödet är ej för lågt. Inga upplevda orättvisor mellan personer som har högre bidrag och de som har generellt bidrag.</p> <p>Det viktigaste är att den studerande är motiverad att genomföra studierna, men det är inte oviktigt att man får behålla studiestödet under hela utbildningen.</p> <p>Yrkesvuxstuderande kan ha en kärvare syn vad gäller lånet – de funderar på om de vill låna överhuvudtaget.</p>
6. Samlad bedömning: Gjorde satsningen på ett högre bidrag till alla yrkesvuxstuderande över 24 år någon skillnad?	Jo, att lånedelen minskade gjorde det lättare att få folk att fundera på studier.

Bilaga 2

Kommun B (stor kommun)

Fråga	Svar
1. Hur fungerar yrkesvux i kommunen?	<p>Utbildningsinriktningarna bestäms utifrån behovet. Kommunen arbetar med ett brett yrkesutbildningsutbud, men tyngdpunkten har legat på teknik, elektronik och svetsning. Omvårdnad är också en stor utbildningsinriktning. Man har även trädgårdsutbildning m.m.</p> <p>Utbildningarna bestäms som en mix av utbud och efterfrågan. Kommunen köper platser efter antal sökande. För utbildning till elektriker är det några månaders väntetid.</p> <p>Kommunen bedriver otroligt mycket yrkesutbildning.</p>
2. Hur sker rekryteringen till studier?	<p>Rekryteringen skedde bl.a. ute på de arbetsplatser där många blev uppsagda. Man hade även mer allmän rekrytering via, mässor och olika informationspass. Kommunen har även "drop-in" kontorstid.</p> <p>Målgrupp: Unga killar utan yrkesutbildning. Många blev uppsagda 2008.</p> <p>Det har varit svårare att få in nysvenskar i yrkesvuxutbildningar då de inte har klarat språket (svenska på grundnivå).</p> <p>I rekryteringsinsatserna läggs fokus på utbildning men det är alltid jätteviktigt med studiemedel. Alla får fylla i en s.k. yrkesvuxblankett, med uppgifter om sysselsättning före studierna och hur de ska finansiera sina studier. 97–98 procent finansierar sina studier med studiemedel. Enstaka personer finansierar sin utbildning med pengar från arbetsförmedlingen eller med avgångsvederlag. En del jobbar vid sidan om studierna.</p>
3. Vad betyder studiemedlen för rekryteringen/möjligheterna att studera på yrkesvux?	<p>Tror att fler är intresserade av utbildning när det högre bidraget finns som morot. Men inga stora avhopp har skett efter det att det högre bidraget upphörde.</p> <p>Män som har jobbat ganska många år inom industrin är svåra att rekrytera med lån. För den gruppen var det högre bidraget bra. Äldre kvinnor är också obenägna att låna, de försöker ofta jobba och läsa på distans. De yngre är lättare att rekrytera med det generella bidraget.</p> <p>Kommunen satsade rejält när de fick särskilda statsbidrag och när studiemedlens bidragsdel höjdes.</p> <p>Flertalet studerande jobbar parallellt med studierna. Några fick ersättning från arbetsförmedlingen.</p>
4. Upplevde ni några problem med avhopp när det särskilda högre bidraget avskaffades 2011?	<p>Bland några grupper uppstod problem vid avskaffandet även om ingen hoppade av. Ett exempel var en kurs där många invandrare läste för att lära om olika ingångar i arbetslivet. Denna utbildning var från början tänkt att bli 1 år men den kortades till ett halvår då de studerande inte fick det högre bidraget efter årsskiftet.</p>
5. Hur fungerar studiemedelssystemet generellt?	<p>Studiemedlen är inte anpassade till distansstudier. Många brev från CSN innehåller standardsvar som invandrare inte förstår.</p> <p>De hårdare reglerna för beviljning (studieresultatprövning) och CSN:s långa handläggningstider är ett bekymmer. Många nysvenskar har problem med den hårdare studieresultatprövningen. Det händer t.ex. att elektriker påbörjar sin utbildning men får hoppa av när de får beslut från CSN, om att inte få det studiestöd de hade tänkt. Detta gäller främst yngre personer. Detta gäller även det nya högre bidraget.</p> <p>Problem med veckogränsen stöter man på då och då, t.ex. när någon först läst konst vid en folkhögskola och sedan vill läsa omvårdnad i 3 terminer.</p> <p>Ibland gynnas de som misskött sina studier. Dessa kan få det högre bidraget samtidigt som de som skött sig får nöja sig med generellt bidrag.</p> <p>Studiemedelsbeloppen upplevs vara tillräckliga.</p>

Bilaga 2

	Yngre är mer nöjda med studiestödet och kan acceptera det generella bidraget.
6. Samlad bedömning: Gjorde satsningen på ett högre bidrag till alla yrkesvuxstuderande över 24 år någon skillnad?	Det har underlättat rekryteringen, fler har valt att studera.

Bilaga 2

Kommun C (stor kommun)

Fråga	Svar
1. Hur fungerar yrkesvux i kommunen?	<p>Kommunen försöker tillgodose både individernas och arbetsmarknadens behov. Man har möten med andra kommuner i länet om vad man ska satsa på, bl.a. för att undvika att satsa på samma inriktningar. Alla lägger ut sina utbildningar på en gemensam webbsida för att få en bredd i länet. Olika kommuner köper in sig i varandras utbildningar.</p> <p>Behovet kartläggs via skrivna källor och prognoser, massmedia, kontakter med Arbetsförmedlingen, kommunens socialförvaltning och med hjälp av arbetsgivare. Dessutom söker personer som vill studera upp utbildningar själva.</p> <p>I och med det extra tillskottet för nya platser så startades utbildningar för yrkesföreare och byggplåtslagare (dyr utbildning). Dessutom har man haft inriktning mot svarv och fräs för industrin, svetsare, samt hotell och konferens.</p> <p>Inom vissa områden har utbildningarna varit utbudsstyrda, t.ex. yrkesföreare och svetsare. Men i de flesta fall har man kunnat svara mot efterfrågan.</p> <p>Kommunen satsade på nya utbildningar och fler platser när de fick särskilda medel. Några outnyttjade platser förekommer inte.</p>
2. Hur sker rekryteringen till studier?	<p>I början var det främst män som började på yrkesvux då de – i lågkonjunkturen – förlorade sina jobb något tidigare än dem som jobbade inom de mer kvinnodominerade yrkena. I och med det blev det mer jämställt på yrkesvux än vanligtvis.</p> <p>Fler yngre än äldre söker sig till utbildning. Äldre män är svåra att rekrytera. De kan vara lågutbildade och haft relativt välbetalda arbeten tidigare. Ekonomin har en betydelse och de vill inte låna. Äldre män jobbar nog lite svart för att dryga ut a-kassan och klarar därmed sig bra på det, så de vill inte börja studera.</p> <p>Förutom de kontaktvägar som nämns ovan har man även föredragningar/möten på Arbetsförmedlingen.</p> <p>Studiestödet nämns inte i samband med studievägledning förrän den studerande har visat intresse att studera. Sen kommer det högre bidraget som en glad överraskning.</p>
3. Vad betyder studiemedlen för rekryteringen/möjligheterna att studera på yrkesvux?	<p>Kommunen går inte ut och marknadsför studiestödet, men när en person tvekar i valet mellan att studera eller inte, så kan det högre bidraget vara avgörande för valet att studera.</p> <p>Studiestödet är viktigare vid hel- än deltidstudier. Äldre män med lägre utbildning och som har jobbat vill i mindre utsträckning ta lån och där kan en högre bidragsdel ha en effekt. Det högre bidraget har större effekter vid rekrytering av dem som har låg utbildning sen tidigare och som ställer sig frågan "Ska jag verkligen studera?".</p> <p>Det är ingen direkt skillnad mellan "vanlig" komvux och yrkesvux när det gäller det högre bidragets betydelse för rekryteringen till studier.</p> <p>Det har inte varit färre sökande efter årsskiftet. De flesta söker till en utbildning utan kunskaper om studiestödet.</p> <p>Regeringen har inte marknadsfört det högre bidraget tillräckligt i t.ex. debatter. Även CSN skulle ha kunnat vara tydligare med det nya stödet. Detta var en riktigt bra satsning av regeringen som de borde ha marknadsfört bättre.</p> <p>Andra finansieringskällor för de studerande är lön från arbetsgivare och sparade medel.</p>
4. Upplevde ni några problem med avhopp när det särskilda högre bidraget avskaffades 2011?	<p>Folk reagerade över att de fick ett lägre bidrag på våren 2011. Men kommunen har inte märkt av några avhopp.</p>
5. Hur fungerar studiemedelssystemet	<p>Den högre åldersgränsen har höjts men man borde ändra gränsen så att man</p>

Bilaga 2

generellt?	<p>kan få stöd även efter 54 års ålder om man började studera före 55 års ålder.</p> <p>De studerande måste klara poäng för att få nya studiemedel, vilket nog gör att fler studerar mer koncentrerat. Det är positivt för genomflödet. Men det är tufft med de nya kraven. Problemen med bristande studieresultat är mycket mindre inom yrkesvux då de har ett tydligare mål med sina studier. Bristande studieresultat är mer vanligt på teoretiska kurser.</p> <p>Kommunen och arbetsförmedlingen bör inte syssla med samma sak, dvs. utbildningar inom yrkesvux. Kommunen är van att upphandla utbildningar medan Arbetsförmedlingen inte är det. Dåliga upphandlingar kan göra att de utbildningar som upphandlas riskerar att vara riktigt dåliga. På arbetsmarknaden torde de som läst yrkesvux vara mer attraktiva än de som läst via Arbetsförmedlingen, eftersom de har varit tillräckligt motiverade och själva sökt studier samt beslutat sig för att läsa. Läser man med studielån visar det på motivation.</p>
6. Samlad bedömning: Gjorde satsningen på ett högre bidrag till alla yrkesvuxstuderande över 24 år någon skillnad?	<p>Kommunen satsade mer än annars, men det berodde främst på att de fick statsbidrag till utbildningar. En orsak till att antagna inte börjar studera kan vara studiestödet, men det är svårt att bedöma studiestödets betydelse.</p>

Bilaga 2

Kommun D (liten kommun)

Fråga	Svar
1. Hur fungerar yrkesvux i kommunen?	<p>Man har en blandning av externt upphandlad utbildning och utbildningar i egen regi. Merparten är i egen regi.</p> <p>Omvårdnad är den största inriktningen och den bedrivs helt i egen regi.</p>
2. Hur sker rekryteringen till studier?	<p>Någon speciell marknadsföring har inte behövts, efterfrågan har varit mycket stor på alla typer av utbildningar. Särskilt högt söktryck på omvårdnadsutbildningar eftersom arbetsmarknadsläget i vården bedöms vara gott de kommande åren – många pensionsavgångar i kommunen öppnar för nyanställningar.</p> <p>Alla som har sökt har antagits. Kommunen har överproducerat yrkesvuxplatser jämfört med tilldelningen av statsbidrag.</p>
3. Vad betyder studiemedlen för rekryteringen/möjligheterna att studera på yrkesvux?	<p>Ganska många har studerat utan studiemedel i kommunen. Det är vanligt att man påbörjar studier parallellt med sitt arbete. Sedan kan det vara så att man väljer att ta studiemedel senare under utbildningen när det blir svårt att kombinera studier med arbete, t.ex. under praktikperioder. För dem som har studiemedel under korta perioder betyder givetvis studiemedlen och det högre bidraget mindre. Ofta är kommunen arbetsgivare för dessa studerande, särskilt inom omvårdnadsområdet.</p> <p>Studiemedlens betydelse varierar stort mellan individer beroende på deras motivation att utbilda sig. När motivationen är stark betyder studiemedlen mindre.</p> <p>Rädslan att låna gör att många tvekar att ta studiemedel. Det är främst för dem som är rädda för att ta lån som det högre bidraget kan ha betydelse. Särskilt äldre studerande och studerande med invandrarbakgrund tvekar att låna.</p>
4. Upplevde ni några problem med avhopp när det särskilda högre bidraget avskaffades 2011?	<p>Nej, söktrycket är fortsatt stort och inga har hoppat av p.g.a. ett uteblivet högre bidrag.</p>
5. Hur fungerar studiemedelssystemet generellt?	<p>Det finns en grupp som är problematisk och det är personer som hoppar av gymnasiet och som man vill hålla kvar i någon form av utbildning eller sysselsättning. Dessa kan inte antas till komvux omedelbart och de kan inte heller få studiemedel. Studiehjälpen kan ibland upplevas vara en otillräcklig morot.</p> <p>Vissa fall där studiemedelsveckorna tar slut har uppmärksammats, men det verkar inte vara något jättestort problem.</p>
6. Samlad bedömning: Gjorde satsningen på ett högre bidrag till alla yrkesvuxstuderande över 24 år någon skillnad?	<p>Det högre bidraget har sannolikt inte haft någon stor betydelse för rekryteringen eftersom söktrycket hela tiden har varit högt, och är det fortfarande. Det kan dock ha haft betydelse för personer som inte vill låna, framför allt äldre personer och personer med invandrarbakgrund.</p>

Bilaga 2

Kommun E (stor kommun)

Fråga	Svar
1. Hur fungerar yrkesvux i kommunen?	<p>Kommunen har en stor och bred upphandlad verksamhet och även utbildning i egen regi. Även innan kommunen anordnade yrkesvux hade man ett brett yrkesinriktat utbud, t.ex. inom restaurang, vård av barn och data. Men de saknade vissa utbildningsinriktningar inom de mer manliga områdena. Kommunen satsade därför mer på bygg, svets och el i samband med att det satsades mer pengar på yrkesvux.</p> <p>En särskild målgrupp man har jobbat med har varit personer som redan hade en gymnasieutbildning. Även dessa har givits möjlighet att få gå en ny utbildning. Definitionen av långt ifrån arbetsmarknaden var inte så tydlig men kommunen ställde – på politisk nivå – upp egna urvalskriterier. Längd på arbetslöshetstiden var ett kriterium, men funktionshindrade prioriterades.</p> <p>Generellt är de yrkesvuxstuderande förhållandevis unga. 32 % var i åldrarna 20-24 år. 60 % var kvinnor.</p> <p>Antalet platser/utbildningar är nästan uteslutande efterfrågestyrt. Den enda utbildningen som man har varit tvungen att göra ett urval på är floristutbildning.</p>
2. Hur sker rekryteringen till studier?	<p>Många söker på eget initiativ till utbildningar. De flesta söker och får hjälp via webben. Kommunen har även fysiska kontor där folk kan komma in och söka till utbildning. Studievägledare hjälper dem med tester och i övrigt inför val av utbildning.</p> <p>Varje år anordnas en vuxenutbildningsmessa. I samband med det så gör man reklam i media. Mässan är välbesökt.</p> <p>En del rekrytering sker genom kontakter med Arbetsförmedlingen och i de öppna verksamheter som finns för personer med försörjningsstöd.</p> <p>Kommunen arbetar även i viss utsträckning med speciella projekt för att nå speciella grupper, t.ex. personer som aldrig har gått i skolan.</p> <p>Det informeras på kommunens hemsida om vilka stöd man kan söka, och studievägledarna vet också om dessa, men man är noga med att påpeka att CSN beslutar om studiemedel/högre bidrag. Kommunens personal vågar inte, och ska inte, ge förhoppningar som kan visa sig felaktiga.</p> <p>Det märktes i söktrycket när det högre bidraget inom den tillfälliga satsningen försvann.</p>
3. Vad betyder studiemedlen för rekryteringen/möjligheterna att studera på yrkesvux?	<p>Många vill inte ta lån. Det kan finnas kulturella skäl till det. Men fler vågar ta steget om de inte behöver låna så mycket.</p> <p>Det är inte någon speciell grupp som är svår att rekrytera till yrkesvux. Men kommunen jobbar emellanåt med projekt riktade gentemot vissa grupper.</p> <p>Studiestödets betydelse är densamma oavsett om det gäller studier på yrkesvux eller annan komvuxutbildning. De yrkesvuxstuderande går ofta parallellt i samma utbildningar och kurser som andra komvuxstuderande. Skolorna vet ofta inte vilka som är "vanliga" komvuxelever och vilka som är yrkesvuxstuderande.</p> <p>Många jobbar när de börjar studera, t.ex. inom omvårdnadsområdet. Dessa tar inga studiemedel utan jobbar mycket extra.</p>
4. Upplevde ni några problem med avhopp när det särskilda högre bidraget avskaffades 2011?	<p>Det blev ingen skillnad i söktrycket 2011. Man har inte hört något om avhopp och har inte sett någon ökning av avhopp.</p>
5. Hur fungerar studiemedelssystemet generellt?	<p>Kommunen är väldigt låst av CSN:s regler om hur kurserna måste läggas upp. CSN styr ibland mer än individen. De studerande söker fler kurser än de vill för att få fullt CSN-stöd och sen gör de avbrott på en eller flera kurser.</p> <p>CSN hade inget register över vilka kurser som var yrkesvuxkurser. Det skulle</p>

Bilaga 2

	<p>flaggas från kommunerna genom att kommunerna skulle räkna ut och ange i filen in till CSN hur stor andel som individen läste på yrkesvux. Det strulade också genom att det kommunen sa var en yrkesvuxutbildning i själva verket inte var det (enligt Skolverkets definition). Då ringde kunderna CSN och undrade varför de inte hade fått det högre bidraget.</p> <p>I kommunen gjordes en tillfällig regeländring så att en person kan få studiemedel samtidigt som övriga i familjen ändå kan fortsätta att få försörjningsstöd. Förut var det ett hinder för att börja studera att andra familjemedlemmar kunde bli av med försörjningsstöd när en familjemedlem påbörjade studier.</p>
6. Samlad bedömning: Gjorde satsningen på ett högre bidrag till alla yrkesvuxstuderande över 24 år någon skillnad?	Hälften av de yrkesvuxstuderande har studiemedel, så kommunen vet inte om det gjorde någon skillnad. Troligen var det högre bidragets effekt marginell.

Bilaga 2

Kommun F (liten kommun)

Fråga	Svar
1. Hur fungerar yrkesvux i kommunen?	
2. Hur sker rekryteringen till studier?	
3. Vad betyder studiemedlen för rekryteringen/möjligheterna att studera på yrkesvux?	I kommunen har det inte gjorts något speciellt för att marknadsföra CSN:s högre ersättning för yrkeskurser. De som har fått en högre bidragsdel på yrkesvux har bara blivit positivt överraskade men blev inte glada när den högre ersättningen togs bort våren 2011.
4. Upplevde ni några problem med avhopp när det särskilda högre bidraget avskaffades 2011?	Ingen avbröt på grund av att ersättningen blev lägre.
5. Hur fungerar studiemedelssystemet generellt?	Läser man på grundskolenivå behöver man inte ta lånedelen om man har försörjningsstöd. När en elev som har försörjningsstöd övergår från grundskolenivån till gymnasienivån måste man ta lånedelen (kompletterande försörjningsstöd beviljas inte). Många vill inte ta lån och hoppar av utbildningen. Detta gäller speciellt studerande med invandrarbakgrund. Överlag vill man helst inte ta lånedelen på gymnasieutbildning medan de flesta anser att det är OK att göra det för en yrkeshögskoleutbildning eller högskoleutbildning.
6. Samlad bedömning: Gjorde satsningen på ett högre bidrag till alla yrkesvuxstuderande över 24 år någon skillnad?	Nej, det gjorde ingen skillnad.

Bilaga 2

Kommun G (liten kommun)

Fråga	Svar
1. Hur fungerar yrkesvux i kommunen?	<p>Kommunen har i huvudsak satsat på ett traditionellt upplägg med reguljära utbildningar inom de områden man har kompetens. I möjlig mån har man försökt möta efterfrågan på utbildning, även vad gäller olika inriktningar.</p> <p>Man har haft huvudinriktningarna hantverk (glas/trä), omvårdnad och fordon (buss/lastbil). Efterfrågan har varit stor inom fordon och omvårdnad, men lägre inom hantverk. Man har haft en överproduktion av yrkesvux inom hantverk och omvårdnad.</p>
2. Hur sker rekryteringen till studier?	<p>Rekrytering och information sker på olika vägar. Studiestödet är dock bara en informationspunkt i rekryteringsarbetet – kommunen upplyser om studiemedel och det högre bidraget på sin hemsida och i samtal om utbildning och utbildningsval. Man använder även e-post gentemot studerande som redan finns inom komvux. Mässor och öppet hus har använts för att locka nya studerande. Studiestödsfrågor finns på dessa ställen med i den allmänna informationen, t.ex. i trycksaker. Man använder dock inte studiestödet mer aktivt än så.</p> <p>Ett problem när det gäller mer generell information är att man inte kan säga vilka bidragsbelopp den studerande kommer att kunna få.</p>
3. Vad betyder studiemedlen för rekryteringen/möjligheterna att studera på yrkesvux?	<p>Generellt är bedömningen är att det högre bidraget har haft relativt begränsad betydelse för rekryteringen till yrkesvux. Betydelsen är mindre vid yrkesvux än vid annan allmän teoretisk utbildning. Troligen är det så p.g.a. att yrkesvux arbetsmarknadskoppling i sig utgör ett tydligt mål med utbildningen jämfört med att läsa in t.ex. en teoretisk gymnasieutbildning. När det finns ett tydligt mål får finansieringen en mer underordnad betydelse. Detta utesluter givetvis inte att det högre bidraget har haft betydelse i enskilda fall.</p> <p>Den grupp som är mest beroende av att få det högre bidraget är utomnordiska invandrare. Dessa är ofta mycket tveksamma till att ta lån och det högre bidraget kan då vara en förutsättning för att de ska kunna studera.</p>
4. Upplevde ni några problem med avhopp när det särskilda högre bidraget avskaffades 2011?	<p>Man har inte sett några avhopp från utbildningar när det högre bidraget upphörde 2011. I den mån det högre bidraget har haft betydelse har det varit som "sporre" för att påbörja studier.</p>
5. Hur fungerar studiemedelssystemet generellt?	<p>Det problem som finns med studiemedelssystemet är att antalet veckor ofta inte är tillräckligt för dem som studerar på grundskolenivån. Det gäller oavsett vilken utbildningsbakgrund de studerande har. Alla borde få rätt till studiemedel i minst 80 veckor. Om veckorna med studiemedel tar slut är det mycket vanligt med avhopp eftersom man inte tillåts studera med försörjningsstöd. En individuellt utformad dispens vore ett alternativ till regeländring som kunde underlätta.</p> <p>Man har noterat att prövningen av tidigare studieresultat har skärpts. Detta upplevs dock inte som negativt eftersom det kan vara en "piska" som leder till att man måste skärpa sig.</p> <p>En positiv effekt av det högre bidraget har varit att personer som hoppar av studierna – och annars skulle ha en skuld men inget studieresultat – nu har kunnat få det högre bidraget och därmed inte har någon skuld att dras med. det högre bidraget har på så sätt givit några en möjlighet att pröva studier utan att riskera att senare få betalningsproblem.</p>
6. Samlad bedömning: Gjorde satsningen på ett högre bidrag till alla yrkesvuxstuderande över 24 år någon skillnad?	<p>Det högre bidraget hade begränsad betydelse. Det hade mindre betydelse när det gäller yrkesvuxutbildning jämfört med "vanlig" gymnasieutbildning. Störst betydelse hade det för invandrargrupper där många är tveksamma till att ta lån.</p>

Bilaga 2

Kommun H (stor kommun)

Fråga	Svar
1. Hur fungerar yrkesvux i kommunen?	Insatserna delas på validering och reguljär utbildning. Kommunen har de flesta inriktningar, varav omvårdnad är den största.
2. Hur sker rekryteringen till studier?	Rekrytering och information sker på olika sätt. Studiestödet används inte aktivt i marknadsföringen utan är en del av den allmänna informationen. I vägledningssamtal används inte ekonomiska faktorer som ett incitament att börja studera. Överhuvudtaget berörs sällan studiestödet i vägledningssituationen. En bidragande orsak till detta är att CSN-personal finns tillgänglig på vägledningscentrum. Detta kan leda till att vägledarna kanske har lite sämre kunskaper om vad ekonomin och studiestödet betyder; det visar sig ofta först efter de lämnat studievägledningen och övergått till CSN.
3. Vad betyder studiemedlen för rekryteringen/möjligheterna att studera på yrkesvux?	Bedömningen är att det högre bidraget inte har betytt så mycket. Detta speglas också i att antalet studerande på yrkesvux ökar även efter att det särskilda högre bidraget har avskaffats. För vissa individer kan det dock inte uteslutas att det högre bidraget kan ha betydelse. En del personer hoppas/väntar på att på aktivitetsstöd istället för studiemedel. Om dessa kan få det högre bidraget skulle det kunna tidigarelägga studierna.
4. Upplevde ni några problem med avhopp när det särskilda högre bidraget avskaffades 2011?	Nej, antalet studerande ökar och det har inte varit några avhopp.
5. Hur fungerar studiemedelssystemet generellt?	Prövningen av studieresultat kan vara ett problem för vissa studerande, särskilt de som studerar på distans. Distansstuderande har ofta dåliga studieresultat. Vägledarna brukar råda distansstuderande att först prova studera någon kurs och se om det går bra, innan de tar studiemedel. Många lyssnar dock inte på detta råd.
6. Samlad bedömning: Gjorde satsningen på ett högre bidrag till alla yrkesvuxstuderande över 24 år någon skillnad?	Det högre bidraget har haft relativt liten betydelse, men kan i vissa fall vara betydelsefullt för valet att börja studera, som en del av ett paket tillsammans med rätt utbildning.

Bilaga 2

Kommun I (liten kommun)

Fråga	Svar
1. Hur fungerar yrkesvux i kommunen?	<p>Kommunen har alltid haft utbildning inom omvårdnadsområdet: undersköterskeutbildning och andra gymnasiala omvårdnadskurser. Dessa har gjorts om till yrkesvuxutbildningar. Vuxenutbildningen samarbetar med den/de lokala gymnasieskolorna.</p> <p>Man har försökt skapa nya inriktningar inom yrkesvux, t.ex. byggnadssnickare. Dessa läste tillsammans med studerande på gymnasieskolan. Det var en lyckad lösning och ledde till effektiva studier. Det beror till stor del på att de gick på ett eget "vuxspår", en egen "klass" för yrkesvux och med egen lärare. Det går sämre när yrkesvuxstuderande tas in i befintliga gymnasieklasser.</p> <p>Inom byggområdet är det pojkar under 30 år som läser. Dessa utbildningar är så efterfrågade att till och med personer som hade jobb har gått dem. Majoriteten har tidigare slutfört en gymnasial utbildning men de har läst "fel" utbildning, alternativt inte fått något jobb</p> <p>Ekonomi/administrativ utbildning gick inte så bra, varken när det gällde själva utbildningen eller rekryteringen till den.</p> <p>När det gäller yrkesvux generellt så är kommunens målgrupp personer från 20 år och uppåt som är arbetslösa trots att de har en slutförd gymnasial utbildning.</p> <p>Inom bygg har utbildningarna varit utbudsstyrda, det vill säga det har varit kö. Ibland har det även varit så när det gäller elektrikerutbildningar. Men elektrikerutbildningarna har inte varit lika bra organiserade, vilket gör det svårare att rekrytera framöver.</p> <p>Vårdyrkeskurserna rullar på och går bra. På dessa kurser går det även personer från andra kommuner. Eftersom man får ersättning från regeringen så har kommunen inte tagit betalt från grannkommunerna, vilket de skulle ha kunnat göra. Det erbjuds distansstudier och flexibla studier, så det har inte uppstått någon kö. Man kan t.ex. läsa omvårdnadskurser under sommaren och alla har en individuell studieplan.</p>
2. Hur sker rekryteringen till studier?	<p>Genom lokala reklamblad har man informerat om det högre bidraget samt vilka utbildningar som finns. I många fall var det högre bidraget avgörande för valet att studera och det var ett klart säljargument. Kommunen informerar även vid träffar på Arbetsförmedlingen etc.</p>
3. Vad betyder studiemedlen för rekryteringen/möjligheterna att studera på yrkesvux?	<p>Studiemedlen har betytt mycket för rekryteringen till studier. Det högre bidraget har gett fler chansen att kunna bo kvar med oförändrade levnadsförhållanden under studietiden.</p> <p>Det är unga män som oftast är arbetslösa och som främst är de som rekryteras till yrkesvux.</p> <p>För att kunna rekrytera dem som arbetar måste de ha ett jobb som är flexibelt för att få det att gå ihop med utbildningen. En alternativ försörjningskälla är alltså arbetsinkomster. De som har jobb kan finansiera sina studier helt eller delvis genom det.</p>
4. Upplevde ni några problem med avhopp när det särskilda högre bidraget avskaffades 2011?	<p>Inga problem än.</p>
5. Hur fungerar studiemedelssystemet generellt?	<p>Klagomålen från de studerande rör främst byråkratin kring sökförfarandet och studieförsäkringen. Det är också tufft att hinna läsa det som ska läsas, dvs. resultatprövningen är för hård. Bristande studieresultat kan medföra tappat stöd. Detta är det största problemet, dvs. det ställs för höga krav på en hög studietakt.</p> <p>Det finns inga skillnader mellan yrkesvuxstuderande och andra komvuxstuderande i synen på stödet.</p>
6. Samlad bedömning: Gjorde satsningen på ett högre bidrag till alla yrkesvuxstuderande över 24 år någon skillnad?	<p>Det var lättare att få folk in i studier tack vare det högre bidraget. Fler intresserade sig för kommunens information om yrkesvux och fler började studera.</p>

Bilaga 2

Kommun J (medelstor kommun)

Fråga	Svar
1. Hur fungerar yrkesvux i kommunen?	<p>Målgrupp har varit de med lägst utbildning. Inriktningen styrs till en del av villkoren för statsbidragen. Utbildningsinriktningar bestäms både utifrån efterfrågan från kund och från näringsliv. Kommunen försöker vara flexibel och erbjuda det som efterfrågas.</p> <p>Kommunen har tidigare inte haft så mycket yrkesvux, mest vård. Det är bredare nu efter den särskilda satsningen.</p> <p>Ungdomar är en viktig målgrupp. Det är hög ungdomsarbetslöshet i kommunen.</p> <p>Det är fler tjejer än killar som läser men i och med satsningen på yrkesvux har fler killar kommit med. Andelen studerande med utländsk bakgrund ökar då kommunen tar emot fler flyktingar.</p>
2. Hur sker rekryteringen till studier?	<p>Man samarbetar med Arbetsförmedlingen om information. Man annonserar och har information på hemsidan.</p> <p>Det är bestämt att alla bör träffa en vägledare och att ansökningar om utbildning bör ske genom vägledarna.</p> <p>Studiestödet diskuteras man träffar målgruppen.</p>
3. Vad betyder studiemedlen för rekryteringen/möjligheterna att studera på yrkesvux?	<p>För framför allt många äldre är det kämpigt att överleva på studiemedel. Många vill inte låna. För dem är det bra med högre andel bidrag.</p> <p>Männen är svårare att rekrytera, men yngre män är lite enklare. Många har väldigt låg utbildningsnivå och ingen studietradition i familjen.</p> <p>Får man mer pengar så är det lättare att börja studera, men bara lite lättare. Något fler började studera när det högre bidraget fanns.</p> <p>Det har varit lättare att rekrytera män till yrkesvux än till andra komvuxstudier.</p> <p>Många klagade när den tillfälliga satsningen på det högre bidraget upphörde. De som hade påbörjat sin utbildning var speciellt missnöjda då de efter årsskiftet fick det generella bidraget. Någon hoppade av, men inte många.</p> <p>Några jobbar vid sidan om studierna, men det är inte så vanligt förekommande.</p>
4. Upplevde ni några problem med avhopp när det särskilda högre bidraget avskaffades 2011?	<p>Ja, det var enstaka studerande som hoppade av då de efter årsskiftet bara skulle få det generella bidraget.</p>
5. Hur fungerar studiemedelssystemet generellt?	<p>Det kan upplevas orättvist när vissa får ett högre bidrag och vissa inte.</p> <p>Det är olika hur de studerande ser på studiestödet. Studievägledarna jobbar mycket med informationen om att de måste leverera resultat. Det är fler ungdomar som inte har någon annan försörjning och läser för att få stöd/försörja sig, och ofta ej är motiverade.</p> <p>CSN:s service är bra. Kommunen tror dock att det blir jobbigt med webb-ansökan och att den kommer att innebära merarbete för vägledarna.</p>
6. Samlad bedömning: Gjorde satsningen på ett högre bidrag till alla yrkesvuxstuderande över 24 år någon skillnad?	<p>Bedömningen är att det högre bidraget hade betydelse. Känslan är att det högre bidraget påverkade vissa personer. Stödet från staten gjorde även att man kunde starta andra utbildningar som lockade till studier.</p>

Bilaga 2

Kommun K (medelstor kommun)

Fråga	Svar
1. Hur fungerar yrkesvux i kommunen?	<p>När det gäller inriktningen på yrkesvux har man haft en dialog med grannkommuner och Arbetsförmedlingen. I huvudsak styr dock individernas önskemål.</p> <p>Man har inte haft någon specifik målgrupp, men kommunen har funderat på hur man kan få in fler unga män i studier. Dessa misslyckas i högre grad på gymnasiet, men det är ändå kvinnorna som är överrepresenterade inom vuxenutbildningen. Yrkesvux har dock jämnat ut könsfördelningen lite då andelen killar är större där än inom andra komvuxutbildningar.</p> <p>Kommunen har haft en viss överproduktion av yrkesvux. Den ökade efterfrågan kunde mötas.</p> <p>Vanligaste utbildningar är omvårdnad och barnomsorg, samt el och VVS.</p>
2. Hur sker rekryteringen till studier?	<p>Man använder den vanliga informationsvägen för vuxenutbildning, t.ex. via webbsidan. Man annonserar i tidningar, informerar via vägledarna i den egna och andra kommuner. Vuxenutbildningen har ett nära samarbete med t.ex. kommunens flyktingmottagning, och med dem som arbetar med försörjningsstöd. De använder sig av egna handläggare, vägledare och konsulenter.</p> <p>Vid rekryteringen är det fokus på ett kommande arbete, ej på studiemedlen. De ska vilja studera för att få ett jobb, inte för att försörja sig via studiemedel. Men nu när det högre bidraget fanns blev steget att låna inte så stort, fler vågade ta steget att börja studera med studiestöd. Att man inte behöver låna så mycket gjorde att man vågade ta steget. Rekryteringsbidraget var en modell för ett väl fungerande studiestöd.</p>
3. Vad betyder studiemedlen för rekryteringen/möjligheterna att studera på yrkesvux?	<p>Studiestödet är inte huvudsaken, men för vissa personer är det avgörande. Tröskeln att börja studera blir lägre ju mindre lånedelen är.</p> <p>Det är egentligen större behov av högre bidrag på "vanliga" komvuxkurser jämfört med yrkesvux eftersom de som läser teoretiska ämnen har en längre väg att gå jämfört med dem som studerar inom yrkesvux.</p> <p>De som generellt sett är svårast att rekrytera är normalt män, men det har varit en mer jämn könsfördelning inom yrkesvux.</p> <p>Det finns inte någon information om att det har blivit så mycket svårare att rekrytera till studier efter att det tillfälliga högre bidraget upphörde.</p> <p>Många arbetar nog parallellt med att de får studiestöd, stödet räcker inte till.</p>
4. Upplevde ni några problem med avhopp när det särskilda högre bidraget avskaffades 2011?	<p>Det finns ingen information om problem med avhopp när det högre bidraget avslutades 2011. Studiestödet har större betydelse för rekryteringen än när man väl är inne i studierna.</p>
5. Hur fungerar studiemedelssystemet generellt?	<p>De allra flesta jobbar via sidan om för att få pengar, pengarna räcker inte till. Många har frågor om fribeloppet.</p> <p>Studierna är rätt tuffa för vissa personer som skjuter problemen framför sig. Kommunen jobbar mycket med att informera kring detta, och rådet t.ex. studerande att avbryta studier i tid så att det ska kunna få studiemedel igen vid ett senare tillfälle.</p> <p>Vissa studerande förstår inte att de tar ett lån. Det händer då och då att CSN inte har hjälper de studerande tillräckligt. Kanske har CSN inte lyssnat tillräckligt noga. Brevutskick från CSN oroar ibland i onödan om de skickas ut för tidigt, t.ex. om studieresultatprövning när terminen inte är helt slut. Detta skapar extra jobb för studievägledarna som får förklara och lugna ner de studerande.</p>
6. Samlad bedömning: Gjorde satsningen på ett högre bidrag till alla yrkesvuxstuderande över 24 år någon skillnad?	<p>Det var avgörande för vissa.</p>

Bilaga 2

Kommun L (medelstor kommun)

Fråga	Svar
1. Hur fungerar yrkesvux i kommunen?	<p>Kommunen arbetar tillsammans med två andra kommuner i regionen när det gäller all vuxenutbildning.</p> <p>Vissa delar av yrkesvuxutbildningarna har varit oförändrade sedan före den nya satsningen på yrkesvux, t.ex. många vårdutbildningar. Det som har tillkommit är framför allt ett nytt samarbete med gymnasieskolorna, där det har skapats vuxenutbildningsplatser inom ramen för befintliga yrkesprogram. I en del fall har vuxenstuderande läst tillsammans med gymnasieklasserna, i andra fall har det skapats särskilda vuxengrupper. När gymnasieungdomarna läser andra ämnen är de vuxenstuderande ute på praktik. Samarbetet med gymnasieskolorna har fungerat mycket bra.</p> <p>Kommunen har även kunna specialupphandla externa utbildningar som någon eller några har önskat gå.</p> <p>Jämfört med övriga vuxenstuderande kan det vara så att andelen ungdomar är något högre inom yrkesvux, liksom möjligen andelen personer med utländsk bakgrund.</p> <p>Kommunen har haft en överproduktion av yrkesvux jämfört med tilldelat statsbidrag.</p>
2. Hur sker rekryteringen till studier?	<p>Kommunen har genomfört ganska många insatser för att informera om yrkesvux och för att rekrytera till utbildning. Man har anordnat informationsträffar, öppet hus och även haft ett flertal aktiviteter tillsammans med Arbetsförmedlingen och olika organisationer.</p> <p>Efterfrågan på utbildning har varit stor. På vissa utbildningar har inte alla kunnat få plats och det har varit kö.</p> <p>Vid informationsträffar lämnar man en mer allmän studiestödsinformation. Den mer ingående informationen om studiestöd och ekonomi lämnas vid enskilda samtal. Äldre personer har ofta ett större behov av att få information om ekonomin. Det gör att studiestödsfrågorna ofta kommer upp tidigare i samtalen med äldre, jämfört med samtal med yngre.</p> <p>Många saknar kunskaper om studiestöd, eller har mycket begränsade kunskaper, när de kommer i kontakt med vägledningen. Vägledarna försöker dock i viss mån hålla sig utanför allt för ingående diskussioner om studiestöd och hänvisar till CSN, dels för att de studerande själva måste ta ansvar för ekonomin, dels för att man inte kan ge några definitiva besked om studiestödet.</p>
3. Vad betyder studiemedlen för rekryteringen/möjligheterna att studera på yrkesvux?	<p>Det högre bidraget har haft klart mindre betydelse för rekryteringen till studier vid en jämförelse med betydelsen av t.ex. det särskilda utbildningsbidraget (UBS) eller rekryteringsbidraget.</p> <p>De är svårt att säga om det högre bidraget hade någon generell betydelse för rekryteringen. Det kan dock ha haft betydelse i enskilda fall. De som främst tycks påverkas av ett förmånligt studiestöd är de som inte vill ta lån. Äldre studerande och studerande med utländsk bakgrund vill ofta inte låna. Det högre bidraget kan därmed ha haft viss betydelse för dessa studerandegrupper.</p> <p>Det är bara ett fåtal studerande som har studerat utan studiestöd. De som inte har haft studiestöd har sannolikt arbetat vid sidan om studierna eller studerat med bibehållen lön.</p>
4. Upplevde ni några problem med avhopp när det särskilda högre bidraget avskaffades 2011?	<p>Det var ganska många som var upprörda över att det högre bidraget togs bort 2011 mitt under en pågående utbildning. Det var dock bara någon enstaka person som hoppade av studierna p.g.a. det.</p> <p>Det hade upplevts mer rättvist om de som påbörjade en utbildning med det högre bidraget även har fått slutföra utbildningen med högre bidrag.</p>
5. Hur fungerar studiemedelssystemet generellt?	<p>Ett problem som har blivit tydligt efter finanskrisen är att många äldre behöver utbildning, men inte kan få studiestöd. Många över 54 år med lång yrkeserfarenhet blev uppsagda och har svårigheter att finansiera sina studier.</p>

Bilaga 2

	<p>Det hade sannolikt varit bäst om dessa äldre personer hade kunnat läsa en yrkesinriktad utbildning med bibehållen a-kassa.</p>
<p>6. Samlad bedömning: Gjorde satsningen på ett högre bidrag till alla yrkesvuxstuderande över 24 år någon skillnad?</p>	<p>Det är mycket svårt att avgöra om det högre bidraget hade någon större betydelse för rekryteringen. Bedömningen är dock att den tillfälliga satsningen hade mindre betydelse än tidigare studiestöd som enbart bestod av bidrag. Dessa stöd hade en mycket mer tydlig betydelse för rekryteringen till studier. Det högre bidraget kan dock ha haft betydelse i enskilda fall.</p>
	<p>Det är hittills bara ett fåtal personer som har fått detta högre bidrag.</p> <p>All information om bidraget sker genom Arbetsförmedlingen.</p> <p>Bedömningen är att detta högre bidrag kan ha betydelse i enskilda fall.</p>